

Ауасэ хэмыгъэхъуагъэу щэфаклохэм алэклэхъанхэ фае

Гъомылапхъэ-хэм ялугъэ-кын ыкIи уасэхэр гъэло-рышIэгъэнхэм афэгъзэгъэ штабэу Адыгэ Республикэм щызэхашагъэм тыгъуасэ зэхэ-сыгъо илагъ. Ащ тхьамэта-гъор щызэри-хьагъ АР-м и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан.

Уасэхэм язытет, республикэм игъомылапхъэшIл предприя-тиехэм япродукции кызыратлупшырэ уасэмкIэ щэфакло-хэм зэралэкIэхъаштым, нэмыкI-хэм зэхэсыгъом щатегушыла-гъэх. АР-м мэкъумэщ хъызмэ-тымкIэ иминистрэу Юрий Пет-ровым Iофхэм язытет щигъэ-гъозагъэх. Ащ кызыратлупшы-кIэ, республикэм гъомылапхъэ кышхыдзэгъэкIырэ предприя-тиехэм япродукции ыуасэ лъэ-шэу дэкIолягъэп. Гушылэм пае, чэтылым процент 15, кыуае процент 4, хъаджыгъэм про-центи 8, хъалыгъум зы процент ахэхъуагъэр, пцэжыые кило-граммым ыкIи былымылым ауасэ къеыхыгъ. ЩэпIэ зэпхы-гъэшхохэу федеральнэкIэ алы-тэхэрэм гъомылапхъэу ашыла-гъэкIыхэрэр ары хэпшыкIэу кыагъэлэпIагъэхэр. Гушылэм пае, шъоушыгъур процент 18-кIэ, тхъур процент 16-кIэ, кыое гъэушкыоигъэр процент 15-кIэ

нахъ лъапIэ хъугъэх, процент 50-м нэсэу зыхагъэхъуагъэхэри гъомылапхъэу ахэм ямэкIайхэм ательхэм ахэтых. Джащ фэдэу хэтэрыкIхэмрэ кылымрэ ауасэ бэдзэршыпIэхэм лъэшэу зэ-ращыдагъэкIолягъэри минист-рэм кыыхигъэщыгъ. ЗэфэшIы-гъэ Iахъзэхэлъ обществэу «Ки-ево-жураки» зыфилорэм кыол килограммыр нахыпэрэм те-тэу сом 162-кIэ кыетлупшы, Мыекыуапэ ибэдзэршыпIэхэм ар зэращылауагъэкIырэр сомэ 300-м кышхыкIлэрэп.

АР-м и Лышхъэ гъомыла-пхъэу республикэм кышхыда-гъэкIырэр предприятиехэм кы-зыратлупшырэ уасэмкIэ цыф-хэм зэралэкIэхъаштым ыуж итынхэу кыафигъэпытагъ. Мые-кыуапэ иадминистрации ипашэ зыкыфигъазэгъэ, кыолэу рес-публикэм кышхыдагъэкIырэм ыуасэ бэдзэршыпIэхэм ащ фэ-дизэу ащыдамыгъэкIоленым ына-лэ тыригъэтынэу кырылауагъ.

УФ-м монополием пэшIуеклогъэ-нымкIэ икыулыкъу и Гъэло-рышIапIэу АР-м шыIэм ипашэу Кобэщыч Аслъан уасэхэм язы-тет зырэлъыплъэхэрэр, гъомы-лапхъэхэр нахъ кыэлэпIагъэ-хэми, шапхъэхэм ашIокIэу ауасэ дагъэкIолягъэу зэрамыгъэунэ-фыгъэр, ащкIэ нэмыкI субъект-хэм апэ тызэримышыгъэр кы-лауагъ. Ау ащ АР-м и Лышхъэ ыгъэрэзагъэп, республикэр уасэ-хэм ядэгъэкIоленкIэ апэ зэри-мышыгъэм ишылауагъэ цыфхэм зэрамыкIыштыр, нахъ макIэу зэрахэхъоштым ыуж итынхэр шIокI зимылэ Iофэу зэрэщы-тыр кIигъэтхыгъ.

Нэужым хэкIыпIэхэм зэда-тегушылауагъэх, министерствэу, кыулыкъухэу мы лъэныкыом фэ-гъэзагъэхэм япашэхэм яеплы-кIэхэр кырылотыкIыгъэх, гъомылапхъэхэр предприяте шъхьа-лэу республикэм итхэм ялы-кIохэри кыгушылауагъэх. Пстэу-ми зэдаштэу кышагъэщыгъэр ермэлыкхэр нахыбэу зэха-щэхэмэ ыкIи щэпIэ чыпIэхэр нахыбэу кызылауахыхэмэ рес-публикэм кышхыдагъэкIырэ гъомылапхъэхэр кызыратлупшырэ уасэхэмкIэ цыфхэм ащэфын-хэ амал ялэ зэрэхъуштыр ары.

— Штабым хэтхэм нахъ зэ-пэблагъэу Iоф зэдашIэн, Iофхэм язытет нахъ куоу зышагъэгъо-зэн фае, — кылауагъ Лы-шхъэм пстэури кызыэфыхы-сыжызэ. — ЗэкIэми тIуачIэ зэхэлъэу, нахъ чанэу мыщ ты-пылмэ, джа Iофыгъоу зигугъу кыэтшыгъэхэр дэгъэзыжыгъэ хъуштых, уасэхэм зэхэкIы-ныгъэу афэхъухэрэр цыфхэми нахъ макIэу зэхашIэшт.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тыри-хыгъэх.

НЕПЭ КЫХЭТЫУТЫХЭРЭМ АЩЫЩХЭР:

Я 2-рэ нэкIубгъор

Къэбархэр.

Я 3-рэ нэкIубгъор

Унэ зэтетхэм якоммунальнэ фэIо-фашиIэхэр ахэр зэпхыгъэ псэупIэ гъэло-рышIапIэхэм дэу зэ-рагъэцакIэхэрэм ехылыгъэ тхыгъэр.

Я 7-рэ нэкIубгъор

Кавказ заом ихъугъэ-шIагъэхэм атыхыгъэ рас-сказыр.

АР-м и Лышхъэ упчIабэ фагъэзагъ

Тигъэзет кызыэрэхиутыгъэу, Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхьаклушынэ Аслъан илээсэу икIы-гъэм изэфэхысыжыгъэр кызыщишыгъэ пресс-кон-ференции мы мафэхэм кытыгъ. Ащ хэлэжыгъэ журналистхэм кыатыгъэ упчIэхэм игъэкIотыгъэ джэуапхэр кыаритыжыгъэх, пшъэрылъ шъхьалэу зыфигъэуцужыгъэхэм кыащыуцугъ.

КъэбарлыгъэIэс амалхэм ялыкIохэр зыгъэгумэкIышты-гъэхэ Iофыгъохэм ащыщ Адыге-им ипашэ тапэкIэ зэрагъэнэ-фэшт шыкIэр.

— Регионым ипашэ шъо-лыр зырыхэм, ащ кыыхеу-бытэх Темыр Кавказым хэхъэ-рэ субъектхэр, парламентым хедзы. ИлээситIукIэ Адыгеим щыпсэурэ цыфхэм яшIоигъо-ныгъэкIэ республикэм ипашэ занкIэу хадзын амал ялэшт, — кылауагъ Тхьаклушынэ Ас-лъан.

АР-м и Лышхъэ зэрилы-тэрэмкIэ, непэ икомандэ хэт нэбгырэ пэпчъ мы IэнатIэм Iухъаныр тефэ. Сыда плэмэ республикэм хэхъоныгъэшIоу ышыгъэхэр зы нэбгырэп зи-шылауагъэр, ар зэрэкомандэу ялофшIагъ.

Мы аужырэ илээсхэм Адыге-им кыихъэр инвесторхэм япчъагъэ хэпшыкIэу хэхъуагъ, ахэм тизэкономикэ ахъшэу кы-халхъагъэр сомэ миллиар-ди 105,7-м ехъу. Мы уахътэм анахъ узшыгъын инвесторэу республикэм итхэр зыфэдэ-хэм, ахэм проектэу агъэца-кIэхэрэм журналистхэр кы-кIэупчIагъэх.

Тхьаклушынэ Аслъан кызы-риуагъэмкIэ, корпорациеу «Ев-ропея» зыфилорэм псэупIэ комплексэу «Итальянский квар-тал» зыцIэр Мыекыуапэ ци-шын гухэлъ иI. Адыгеим икыэ-

лэ шъхьалэ игупчэ, парк-хьа-кIэщэу «Мадина» зыфилоу джы ашырэм пэмычыжыгъэу комплек-сым хэхъашт унэхэр агъэпсы-штых.

Мы проектэр гъэцэлагъэ зэ-рэхъуштым ыкIи тапэкIэ Iоф зэрээздашIэн альэкIышт лъэны-кыохэм атегушылауагъ АР-м и Лышхъэрэ корпорациеу «Евро-пея» зыфилорэм ипрезидентэу Ризван Исаевымрэ.

Тхьаклушынэ Аслъан зэри-лытэрэмкIэ, «Европеер» уз-щыпсэушт районэу зэрэщытым имызакъоу, инфраструктурэ зэ-тегъэпсыхъагъэ зилэ къэлэ цы-кIу. «Итальянскэ кварталымрэ» хьакIэщэу «Мадина» зыфило-рэмрэ Мыекыуапэ итеплэ кыа-гъэдэхэшт. ТапэкIэ мыщ се-минархэр, форумхэр, бизнес-зэIукIэгъухэр ащыкIонхэу рес-публикэм ипашэ щэгугъы.

— Илээс пчъагъэ хъугъэу зышын кызытэуцугагъэу, тикъэ-лэ шъхьалэ итеплэ къэзыгъэ-лаеу щытыгъэ хьакIэщэу «Тури-стым» ычыпIэкIэ парк-отелэу «Мадинэмрэ» «Немецкая дерев-ня» зыфилорэм ехыщыр «Ита-льянскэ кварталымрэ» Мые-кыуапэ игупчэ кыиуцощтых. Ащ хэхъашт мылькур Ризван Иса-евыр зипэщэ холдингым кы-етлупшы, — кылауагъ Тхьаклу-шынэ Аслъан.

(ИкIаух

я 2-рэ нэкIубгъом ит).

АР-м и Лышхьэ упчлабэ фагъэзагъ

(ИкIэух.
Апэрэ нэклуб. кыщегъэ).

Сатыушыплэ-зыгъэпсэфыплэ гупчэу «Красная площадь» зыфилорэм ишын епхыгъэ упчлэ пресс-конференцием кыщадэтыгъ.

АР-м и Лышхьэ кызыри-луагъэмкIэ, мы ильэсым псэуалъэм ишын рагъэжъэнэу шытыгъ, ау экономикэ кыныгъо-хэм кьахэкыкIэ проектым игъэцэкIэн иуахътэ экIахъан, ащ зэхьокыныгъэхэр фашынхэ фаеу хъугъэ.

— Дгъэнэфэгъэ инвестиционнэ проектхэр зэкIэ гухэлъэу тилэхэм адиштэу гъэцэкIагъэхэ мэхъу. Кыхьашт ильэсым нэс зэкIэтхэгъэ закъор гуп-

чэу «Красная площадь» зыфилорэм игъэжъэн ары. Мы лъэныкъомкIэ республикэм кытефэрэр игъом ыкIи икъоу егъэцэкIэ. Сатыушыплэ гупчэм игъэпсын кыдыхэлъытагъэу инвестиционнэ площадкэр дгъэхъазыргъэ, ащ сомэ миллион 50 пэудгъэхъагъ, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Сомэ миллиарди 2,4-рэ зытефэрэ проектым фэгъэхьыгъэ зэзэгъыныгъэм АР-м и Лышхьэрэ холдингэу «Рамо-М» зыфилорэм ипашэхэмрэ зэдыкIэтхэгъагъэх. Ащ кыдыхэлъытагъэу Мыекъуапэ ирайон цыкIоу «Черемушкэм» кыщыхахыгъэ чыплэм сатыушыплэ-зыгъэпсэфыплэ гупчэр кыиуцонэу агъэнафэ.

Урысыем имызакъоу, дунаим шызэлъашлэрэ адыгэ къуаеим ибренд нэмыкI шьолъырхэм агъэфедзэ, кызырэдагъэкIырэм еплъыкIэу фырилэмкIэ АР-м и Лышхьэ еупчыгъэх.

— Адыгэ къое шыпкъэр кызышыдагъэкIырэр Адыгеир ары, адрэ продукциер нэпцы, шапхъэхэм адиштэрэп. АщкIэ фитыныгъэу тилэхэр къэтыухъу-мэнхэм тыналэ тедгъэтышт, — кылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан упчлэу кыратыгъэм джэуап кыыритыжыгъэ.

АР-м и Лышхьэ кызырэ-хигъэщыгъэмкIэ, ильэсым кыкIоцI къое тонн мини 10 фэдиз республикэм кыщыдагъэкIы. Ар Москва, Урысыем инэмыкI кълэлъшхэхэм ашалауагъэкIы.

Пресс-конференцием хэлэжъэгъэ журналистхэм нэмыкI упчлабэ къатыгъ, нэбгырэ пэпчэ АР-м и Лышхьэ шхъэихыгъэ джэуап ритыжыгъэ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Зыпкыитыныгъэ яIэп

Статистикэм кызыригъэ-лъагъорэмкIэ, мы ильэсыр кызыихагъэм шыублагъэу гъомылапхъэхэм ауасэ Къыблэ федеральнэ шьолъырым зэхапшIэу кыщыдэ-кIоагъ. Сатыушыплэ сетхэм ямызакъоу бэдзэрхэм и уасэхэм кьащыхъагъ.

2014-рэ ильэсым ишэкIогъу, тыгъэгъэзэ мазэхэм долларым ыуасэ зыкызыриIэтыгъэм сомэм лъэшэу игъэ экIыгъ. Ащ кьыхэкIэу блэкIыгъэ ильэсым итыгъэгъазэ зэхапшIэу гъомылапхъэхэм ауасэ Къыблэ федеральнэ шьолъырым зыкыш-циIэтыгъ. Анахъэу ар зэхэзы-шагъэр Волгоград ыкIи Ростов хэкум ащыпсэхэрэр арых.

Непэрэ мафэм ехъулэу Къыблэ федеральнэ шьолъырым хэхъэрэ субъекти 6-мэ: Ростов, Астрахань, Волгоград хэкухэм, Къалмыкь ыкIи Адыгэ республикэхэм, Краснодар краим уасэхэм къазэррашыхахьорэм фэгъэхьыгъэ къэбархэр Интернетым кыхъагъэх. «Ростатим» ичIыплэ къулыкъухэм кызыратыргъэмкIэ, 2015-рэ ильэсыр кызыихагъэм кыщыублагъэу процент 0,1-м кыщегъэжъагъэу 12-м нэсэу гъомылапхъэхэм ауасэ Къыблэ федеральнэ шьолъырым кыщыдэ-кIоагъ.

Мыщ дэжыым къэлогъэн фае, 2013-рэ ильэсым егъэпшагъэмэ, 2014-рэм Къыблэ федеральнэ шьолъырымкIэ гъомылапхъэхэм ауасэ процент 14,1-м (Адыгеим) кыщегъэжъагъэу процент 19,2-м (Волгоград хэкум) нэсэу ащыхъагъ.

Джырэблагъэ Адыгэ Республикэм ипрокуратурэ илофышIэхэм сатыушпIэ сетхэр ауплъэкIугъэх, гъомылапхъэхэм ауасэхэр зэрагъэшлагъэх. «Адыгеястатим» иотдел ипашэу Хъурмэ Эммэ кызырилуагъэмкIэ, 2014-рэ ильэсым итыгъэгъазэ егъэпшагъэмэ, мы ильэсым ищылэ мазэ лым,

кIэнкIэм, хъаджыгъэм ахэшлыкыгъэ гъомылапхъэхэм ыкIи нэмыкIхэм и ауасэ зэхапшIэу кыхэхъагъ.

ГушыIэм пае, былымылым процент 0,6-кIэ, чэтылым процент 0,4-кIэ ауасэ нахъыбэ хъугъэ. Процент 0,6-кIэ кIэнкIэр нахъ лъапIэ хъугъэ, джыдэдэм кIэнкIипшым сомэ 61-рэ ыуас. ШьоушцIгъум ыуасэ сомэ 50-м кьэхъугъ. БлэкIыгъэ ильэсым егъэпшагъэмэ, проценти 2,9-рэ ащ хэхъагъ. Хъаджыгъэм хэшлыкыгъэ гъомылапхъэхэм ауасэ проценти 3,4-кIэ нахъыбэ хъугъэ. Джащ фэдэу пынджым ыуаси проценти 2,8-рэ хэхъагъ, джыдэдэм ар сомэ 57-м ехъугъ.

Хъурмэ Эммэ кызырилуагъэмкIэ, блэкIыгъэ ильэсым итыгъэгъазэ егъэпшагъэмэ, нэшэбэгум (проценти 6), помидорым (процент 15,4-рэ) ахэхъагъ. Гречкэм ыуасэ зыпкъ ит, сомэ 78-кIэ ар тучанхэм ателъ.

— БлэкIыгъэ ильэсым егъэпшагъэмэ, щэм ыуасэ сомэ 2, хьалыгъоу «Тулский» зыфилорэм сомэ ахэхъагъ, сомэ 15-кIэ хьалыгъур тэщэфы, ар бэшхоп, ащ тегъэразэ, — ело Мыекъуапэ шыпсэурэ Татьяна С. — Ау унэгъо кIэнкIэм ыуасэ сомэ 20-кIэ нахъыбэ хъугъэ. Ащ фэдэ кIэнкIипшым джыдэдэм сомэ 100 ыуас. Джащ фэдэу шьоушцIгъум, гречкэм ауасэхэм ахэхъагъ. Мыекъуапэ кыпэгъунэгъу къуаджэхэм, станицэхэм лыр цыфхэм нахъ ашашэфых. Тучан уасэхэм ягъэпшагъэмэ, ахэр нахъ ащыпыутых ыкIи нахъ Iэшлук. Джащ фэдэу чэтылыри, щэм хэшлыкыгъэ гъомылапхъэхэри ахэм нахъыбэрэ ащытэщэфых.

Татьяна кызырэхигъэщыгъэмкIэ, мыIэрысэм ыуасэ сомэ 15-кIэ нахъ лъапIэу бэдзэрим щашэ. Джащ фэдэ бананри, ащ ыуасэ сомэ 80-м кIэхъэ.

Мы мазэу тызыхэтым Адыгеим ишашIэхэр зэкIэ ауплъэкIугъэх, гъомылапхъэхэм уасэу ащыриIэр, тегъахъоу афашы-рэр зыфэдизыр зэрагъэшлагъэх. УплъэкIунхэм изэфэхьысыжхэр джыри къало-горэп.

Прокуратурэм илофышIэу Роман Евтушенкэм кызырилуагъэмкIэ, Адыгеим исатыушпIэ инхэм ащышхэу «Магнит», «Батыр», «Централь», «Океан», «Три богатыря» ыкIи нэмыкIхэри ауплъэкIугъэх. 2010-рэ ильэсым Урысыем и Правительствэ мэхъанэ зилэ продукциеу кыгъэнэфэгъэхэр ары анахъэу аналэ зытырагъэтыгъэхэр.

(Тикорр.).

Иoftхьабзэр лъагъэкIуатэ

Къэралыгъом иIэпыIэгъукIэ Адыгеим шыпсэурэ унэгъо ныбжыкIэ 250-мэ япсэупIэ амалхэр мы ильэсым нахъышIу ашIынхэ альэкIышт.

Адыгэ Республикэм псэолъашынымкIэ, транспортымкIэ, унэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хьызмэтхэмкIэ и Министерствэ кызырэшалауагъэмкIэ, унэгъо ныбжыкIэхэм псэупIэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэгъэхьыгъэ иoftхьабзэр 2015-рэ ильэсым Адыгеим шылагъэкIо-

тэшт. Бюджет къэкIуапIэхэм зэкIэми къарыхъэгъэ ахъщэу сомэ миллиони 140-м ишIуагъэкIэ унэгъо ныбжыкIэ 250-мэ япсэупIэ амалхэр нахъышIу ашIынхэ альэкIышт.

Министерствэм кызыритыргъэмкIэ, унэгъо ныбжыкIэхэм псэупIэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ 2014-рэ ильэсым мы иoftхьабзэм сомэ миллиони 138,3-рэ пэлуагъэхъагъ. Къэралыгъо иIэпыIэгъум ишIуагъэкIэ унэгъо 241-мэ псэупIэхэр зэрагъэгъотыгъэх, ахэм ащыщэу 34-р сабыбэ зилэ унагъох.

2006 — 2014-рэ ильэсхэм ателъытэгъэ программэм хэхъэу тиреспубликэ шыпсэурэ унэгъо ныбжыкIэ 710-мэ социальнэ тынэу аратыгъэхэм яшIуагъэкIэ псэупIэхэр зэрагъэгъотыгъэх.

Тэхъутэмыкъое районыр апэ ит

Информационнэ агентствэу «REGNUM» зыфи-лорэм икорреспондент кызыритыргъэмкIэ, Адыгэ Республикэм имуниципальнэ районхэмрэ икълэлэ койхэмрэ япредприятиехэм ялофышIэхэм 2014-рэ ильэсым шылэ мазэм кыщегъэжъагъэу шэкIогъум нэс гурытымкIэ ялэжъапкIэ зэрэхъуштыгъэр сомэ 22750-рз.

Зигугъу къэтшыгъэ уахътэм нахъыбэу лэжъапкIэ къазышыратыгъэр Тэхъутэмыкъое районыр ары. Мы районым илофышIэхэм гурытымкIэ ялэжъапкIэ сомэ мин 28,9-рэ хъуштыгъэ. Ятлонэрэ чыплэм къалэу Мыекъуапэ щыт. Ащ илофышIэхэм сомэ мин 23,5-рэ къагъэхъагъ. Адрэ муниципалитетхэм япредприятиехэм ялофышIэхэм ялэжъапкIэ сомэ мин 20-м шхъадэкIыгъэп.

ГушыIэм пае, Адыгэкълэрэ Джэджэ районымрэ ялофышIэхэм ялэжъапкIэ сомэ мин 19,1-рэ, Кошхъэблэ районым — сомэ мин 18,9-рэ, Красногвардейскэ районым — сомэ мин 18,2-рэ хъуштыгъэ. Мыекъопэ районым илофышIэ сомэ мин 18,8-рэ, Теуцожь районым — сомэ мин 16,2-рэ гурытымкIэ кыгъахъэщтыгъ.

Мы лъэныкъомкIэ зилоф нахъ дэигъэр Шэуджэн районыр ары. Ащ илофышIэхэм гурытымкIэ сомэ мин 16 къагъахъэщтыгъэр.

2014-рэ ильэсым имэзигъу зыпштэкIэ, Адыгэ Республикэм ихабзэ ифедеральнэ къэралыгъо къулыкъухэм ялофышIэхэм гурытымкIэ сомэ 38852-рэ ялэжъапкIэ зэрэхъуштыгъэр. «Адыгеястатим» кызыритыргъэмкIэ, мы охътэ дэдэм Адыгэ Республикэм ихабзэ ифедеральнэ къулыкъухэм ялофышIэхэм сомэ 37547-рэ къаратыштыгъ. Республикэм ихэбзэгъэуцу къулыкъухэм ялофышIэхэм мазэ къэс гурытымкIэ сомэ 29027-рэ къагъахъэщтыгъ. Республикэм игъэцэкIэкIо хабзэ икъулыкъухэм ащылажъэхэрэм сомэ 29141-рэ къаратыштыгъ.

Мамырныгъэм идин

Адыгэ Республикэм инахъыжхэм я Совет хэтхэм Париж шызэрэхъэгъэ террористическэ актыр аумысы ыкIи лъэшэу гухэкI ащыхъоу ащ хэкIодагъэхэм ягупсэхэмрэ ялахьылхэмрэ афэтхъаусыхэх. Зыгу шIу ил пстэуми афэдэу «Шарли Эбдо» ижурналистхэу динхэм агъэлъапIэхэрэу зыушхъакIугъэхэм язекIуакIэ тэри тэумысы. Мы иофыгъомкIэ Урысыем лъэныкъоу ыубытыгъэм, тыхэгъэу ащ фэдэ сурэтхэр кыщытырадзэнхэу зэримыдагъэм, къалэу Грознэм ащ фэгъэхьыгъэ иoftхьабзэу шыкIуагъэм адетэгъаштэ. Тхьэр зышIошъ хъухэрэм язэхашIэхэм уадэхъащыхыныр, бгъэцIыкIунхэр цIыфыгъэнчъэ дэдэу щыт.

Тиреспубликэ дин зэфэшхъафхэр шалэжынхэмкIэ ищыкIэгъэ амалхэр зэкIэ шылэх, тызэгурьIоу тыздэпсэу. Ислъам диныр мамырныгъэмрэ гъэпсын иофымрэ ядинэу щыт! Ащ тызыфигъасэрэр тыхэгъэу ис лъэпкъ пстэуми тагурыIоныр, мамырэу тадэпсэуныр ары.

Адыгэ Республикэм инахъыжхэм я Совет и Тхьаматэу ГЪУКIЭЛI Нурбый

ПСЭУПІЭ-КОММУНАЛЬНЭ ХЪЫЗМЭТЫР

Унэ зэтетхэм ащыпсэурэ цыфхэм якоммунальнэ фэло-фашлэхэр псэуплэ гэлорышлэплэху (ЖЭУ) зээзгыныгыгэ зыдашыхэрэр арых кьафэзыгэцаклэхэр. Илъэс кьэс ащ фэдэ зээзгыныгыгэм лъэныкьуиттури клатхэхэми, ахэм азыфагу зегурылоньгэ ильэп. Арэуштэу щытми, цыфхэм фэло-фашлэхэм апэлуагэхьанэу кьафагээнэ-фэгэ уасэхэр мазэ кьэс псэуплэ гэлорышлэплэхэм алэкла-гьахьэх. Ащ емылытыгэу ежхэм кьатенэрэр бэ.

Кьалэри районхэри пштэхэмэ, лоф зэришлэрэм цыфхэрыгэразэу псэуплэ гэлорышлэплабэ бгыотытэп. Зэмызэгыныгэхэр анахьэу кьызахкы-хэрэр аужырэхэм япшэрылхэр икьоу зэрамыгэцаклэхэрэм япхыг. Зиунэ кьэмыфабэхэрэр, псыр икьоу кьызылэкьыхьэхэрэр, зиунашхьэ кьыклэщыхьэрэр, нэмык лофыгьохэми агьэгумэкыхьэрэр псэуплэм ипачэхэм, илофышлэхэм алоклэх е тхьаусыхэ тхыльхэр афатхы. Зыклэлъэлугэхэ лофтхьабзэр кьафамыгэцаклэзэ, плэлъэ гьэнэфагэу хабзэм кьафигэу-уцугьэр екышлэ, ашлэщтыр амышлэу, джэуапи кьарамытыгэу цыфхэр кьэнэх. «Кьэдгьэкло-щтых, кьядгьэшлыжыщт» кьаралоуэ мазэхэр, илъэхэр зэкьэ-лэкьох. Нахь чанхэр административхэм, федеральнэ псэуплэ инспекцихэм, прокуратурэм матхэх. Ахэм ащыц псэуплэ гэлорышлэплэм «кьыте-лунклэмэ» е тазыр рагьэты-мэ, цыфэу кьафэтхагьэр агу кьэклижыщт, ау...

Ащ фэдэ зекьуаклэм хэтэ ыгэрэзэщтыр? Нахьбэм кьаралоштыри хьазыр — «Ахь-

щэ шьуилэп, зи кьышфэтшлэн тлэкьыштэп» е «шьузэхэгушы-лэжьэу, унашэо шьушлэу, ахь-щэ кьызэхашульхьэмэ, шьуилэу шьуфэдгьэцаклэшт». Адэ мазэ кьэс цыфхэм атырэ ахь-щэм ашхьэ е яунэ пае зи кьыхэкьирэба?

Псэуплэ компанихэм ащы-лажьэхэрэм агу римыхьых-

хэм агурызыгьэлоштыр? Сыда цыфхэр зыгьэгумэкьирэ ло-фыгьохэр унэ гэлорышлэплэхэм зыклашломьолофхэр? Упчлэ пстэу кьэуцухэрэм яджэуап клэклэу кьептыжыын плэкьышт — советскэ лъэхьаным ком-мунальнэ хьызмэтыр хабзэм зэригьаклоштыгэмэ, джы гэлорышлэплэ организациехэм

плыми хьунэу, ялофхэр дэгьухэп. Я 6-мрэ я 2-мрэ зэбгырызыжыным нэсыгэх. Етлани кьызе-тхьоклыжыых. Унэ зэте-тыбэмэ ачлэс цыфхэм чыфэхэр кьатефагьэхэу ылыты, я 6-рэ гэлоры-шлэплэм мэкьэгьэлу тхыльхэр кьафаригьэ-хьыгьэх. Ахэм сомэ мини 5 — 6-м кьыще-гьэжыагьэу мин 15 — 16-м нэсэу гэлорышлэ-плэм ратыжыын фаеу «чыфэхэр» арытхагьэх.

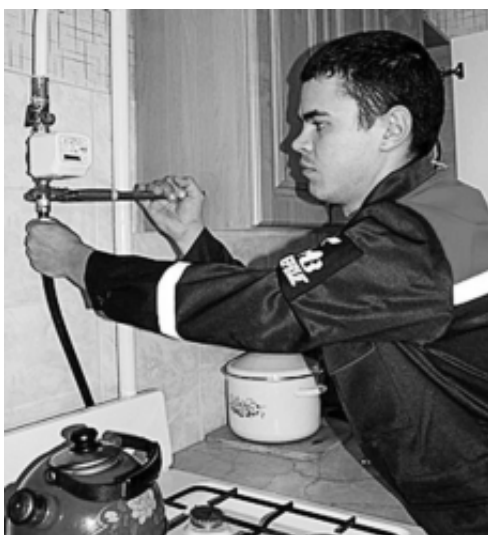

Ялофшлэклэ уигьэразэрэп

рэр ахьщэр зыдакло-рэмклэ узьупчлыкьлэ ары. Пашэхэми, ягуа-дзэхэми, бухгалтерхэ-ми, экономистхэми ла-пэ зэфашыжыызэ, джэуап кьэзытын кьа-хэкьирэп. «Ащ сэ си-лоф хэлэп» зылохэ-рэри нахьыб «пашэм дэжь кло» кьырагьэ-клэу. Зэрэхьурэмклэ, фэло-фэшлэ уасэу пты-гьэхэми, унэр зэрапы-гьын фаеу яптырэ ахьщэми уаклэмыуп-члэжь. Цыфхэм агу зэпаклыш, гэлоры-шлэплэхэм зафамыгэ-зэжыыхэу мэхьу, ау атын фэе ахьщэр зэпагьэурэп.

Псым, фабэм, электриче-ствэм ауасэу мазэ кьэс кьыт-фарагьэхьэрэм нэмыкьлэу зэ-дытиунэм ищыклагьэхэм апае шхьафэу ахьщэ зыклэттырэр гурылогьуаеу щыт, гэлорышлэплэхэр арыхэмэ, ахэм ашхьэ ыгьэузыхэрэп. Цыфхэм нахь ахь-щабэ кьаугьои кьэс ахэмклэ нахьышлэ. Ащ нахь гьэшлэгьо-ныжь чэщырэ унэ лухьаплэхэмрэ дэкло-яплэхэмрэ ащыдгьэ-федэрэ электроэнер-гием нэмыкьлэу ма-фэри остыгьэхэр «дгьаблэхэу» аужы-рэ уахьтэм зэрэхьу-гьэр.

Хэтэ ахэр цыф-

япроцент 80 фэдизыр унае хьугьэш ары.

Зэкьлэми тэшлэ ахьщэхохэр псэуплэ гэлорышлэплэхэм зэ-ращызеклохэрэр. Ежхэм ахьщэ унае ялэп, тэ фэло-фэшлэ уасэу яттырэр ары зэрагьэзафэрэр. Псы уасэр, газым, электри-чествэм апае тыгьгоихэрэр ахэр кьытзыщэхэрэ кьулыкьу-хэм игьом арамьтыжхьэу, ежхэм ялофхэр арызэшлуахы. Ахьщэр ежхэм зэрямыер зы-щыгьупшэжыпэхэрэри ахьтых. Арымырмэ мэээ заулэклэ псэ-уплэ гэлорышлэплэм сомэ мил-лион пчягьэхэр чыфэу кьы-тефэнхэ ыльэкьышта?

Цыфхэр кьин хадзагьэх

Мыекьуапэ щызэхэщэгьэхэ псэуплэ гэлорышлэплэхэм, зэкь-

Цыфхэр бырсыр хадзагьэх. Пенсие закьоклэ псэухэрэм ашлэщтыр ашлэрэп, чыфэ нэ-пцыр атымэ, зэрэпсэунхэ кьа-фанэрэп. Лофым кьэлэ адми-нистрациери, прокуратурэри, псэуплэ инспекциери хэщэгьэхэ хьугьэ.

Цыфхэм ахьтых еж-ежы-рэу зыхьэхэу сомэ мин пчягьэ зыгытыхэрэри. Арамьтымэ, «чы-фэм» джыри кьыхэхьощтэу зы-лэтытэхэрэри кьахэкьых. Джары псэуплэ гэлорышлэплэхэм цыхьэ зыклафамышлыжырэр. Цыфхэм ахьщэхэу атынэу, юристым илэпылэгьуи кьащэфынэу амал ялэп. Ары паклош, чыфэ зэ-рэтемылпыр зытхын зымылэ-кьыштхэри нахьыб. Цыфхэр кьин хадзагьэх, джы ямыщыклэ-гьэ лоф зэрафэ. Хьыкумхэр лофхэм ахэлпэх, цыфхэм атын фэегьэ уасэхэр атыгьа-хэхэмэ, чыфэ нэпцыхэр аты-рарагьэхьынынхэу ащэгугьых.

Унэ-коммунальнэ хьызмэтыр ауж кьенэ

Коммунальнэ фэло-фашлэхэр цыфхэм афэгьэцаклэгьэнхэмклэ, япсэуплэхэм язэтыт лыплэгьэ-нымклэ ыкли кьэуэхьумэгьэным-клэ хэбзэ политикэу тыхэгьэу илэым уигьэразээнэу щытэп. Псэуплэ-коммунальнэ кьулы-кьум илофшлэклэ нэмыкь кьу-лыкьухэм ауж кьенэ.

Хабзэр ахэм амыгьэгумэкьы-клэ арэп, ау псэуплэ-комму-нальнэ хьызмэтыр зэрэбгьэп-сышт шыклэр гьэнэфагьэу кьы-

хихыгьэу зэрэщымытым пае, ипшэрылхэри икьоу зэримы-гьэцаклэхэрэр кьыгурэлэ. Икьы-гьэ илъэсыр пштэмэ, цыфхэм кьэралыгьо кьулыкьухэм афа-гьэхьыгьэ тхьаусыхэ тхыль-хэм япроцент 57-р псэуплэ-ком-мунальнэ хьызмэтым илофшлэклэ зэримыгьэразэхэрэм фэгьэ-хьыгьэ. Урысые Федерацием и Общественнэ палатэ фатхыхэ-рэри джащ фэдэу бэ мэхьух.

Сыда хабзэм ышлэн ыльэ-кыштыр? Закон пытэхэр ышлэнхэр ыкли ахэм альпы-лэжынын ары. Тапэкли псэ-уплэ-коммунальнэ кьулыкьур зэрэзэхэщэгьэн фаем фэгьэ-хьыгьэу законопроектхэр агьэ-хьазырхэу кьыхэкьыгьэ. Гуцы-лэм пае, цыфхэм ятхьаусы-хэ тхыльхэм кьалатэхэрэм кьапкьырыкьызэ, 2000-рэ илъэ-сым Владимир Путинэм унашэо ышыгыагь псэуплэ гэлоры-шлэплэхэм лиценzie (фитыныгьэ) ямылэмэ лоф ашлэн фимыты-хэу агьэпсынэу. Гэлорышлэплэ организациехэм япашэхэм пшэ-рыл гьэнэфагьэу афагьэуцш-хэр зыфэдэщтыр тэрэзэу кьы-хамыхьышхэу унашьор зэкла-хьажыгьагь.

Икьыгьэ илъэсым джыри псэ-уплэ гэлорышлэплэхэм ялофшлэклэ зэблахьунэу ыуж ихьагьэх. Ахэм япашэхэм яшлэныгьэхэр ау-плэклунхэу ушэтынхэр арагьэ-тыштых, лофым темьгьэпсыхьа-гьэхэм лоф арагьэшлэщтэп. Шлэхэу лиценzieхэр кьызытышт комиссием илофшлэн ригьэжэщт. Ащ ишлуагьэ кьэклоштыр уахь-тэм кьыгьэлэпгьышт.

ШЬАУКЬО Асплангуаш.

Уасэхэм зыкьалэтыгь

Илъэсыклэр кьызиыхьагьэм кьыщегьэ-жыагьэу уасэхэм кьызэрахьорэр зэ-клэми тинэрылэгу. Гьэстыныпхьэхэм, гьомылапхьэхэм ямызакьоу, лэзэгьу уцхэми ауасэ хэпшыклэу зыкьалэтыгь. 2015-рэ илъэсым щылэ мазэм кьыщегьэ-жыагьэу аптекажэм ачлэлэ лэзэгьу уц-хэм ауасэхэр зэблахьугьэх, ахэр про-цент 13 фэдизклэ кьалэтыгьэх.

Лэзэгьу уцхэр зэкьлэ купитлоу гошыгьэх. Щылэныгьэмклэ цыфым анахь ищыклэгьэ, мэхьанэшхо зилэ лэзэгьу уцхэр зы купым кьыхеуытэх. Ащ уц 700 фэдиз хэхьэ, зэкьлэмкли аптекажэм ащашэрэ лэзэгьу уцхэм япроцент 40-р мы купым кьы-дыхэлъытагьэх. Ащ фэдэхэм ауасэ блэкьыгьэ илъэсы 3 — 4-м маклэу кьы-дагьэклоягь, сыда плэмэ ахэр кьэзышы-хэрэми, фармкомпанихэм уасэу агьэ-уцугьэхэми, нэужым ар зыщэжырэ аптекажэм хагьэхьуагьэми кьэралыгьор альпылэщтыгь.

Ятлонэрэ купым «зылэмыплэхэрэ» уцхэр хэхьэх. Мыщ фэдэхэм уасэу ялэщтыр зэлытыгьэр лэзэгьу уцыр зэ-ращэфырэ шыклэр ары. Ащ нахь еуалэ-

хэ, нахь агьэфедэ кьэси ыпклэ хэхьо. «Урысые гьэзетым» кьызэрэхиты-гьэу, блэкьыгьэ илъэсым тыгьэгьазэм ехьулэу апэрэ купым хэхьэрэ лэзэгьу уцхэм ауасэ маклэ кьыхэхьуагьэр, ау щылэ мазэм пыкьыгьэ тхьамэфитлум кьыклоуц процент 13-м нэсэу кьалэтыгьэх. Лэзэгьу уцхэр кьыдзыгьэкьыхэрэм уасэу агьэнэфагьэр кьэнэжыгь, ау зэхэуы-тагьэу бэу зыщэхэрэм ыкли аптека-жэм анахь инэу хэбгьэхьон плэкьышт шыклэр зэрагьэфедагьэм кьыхэкьлэ мыщ фэдэ уасэхэр щылэхэ хьугьэ.

Урысыем лэзэгьу уцхэр щымаклэхэ хьунэу экспертхэм агьэунэфырэр, сыда плэмэ лэклэб кьэралхэм ащылэ фарм-компанихэм ыпклэ тикьэралыгьо лоф чашлэн гухэлэ ял.

Лэзэгьу уцхэм ауасэ зэтыралэжэным фэгьэхьыгьэ лофыгьохэр тикьэралыгьо щызэшлуахы. УФ-м псауныгьэр кьэ-ухьумэгьэнымклэ и Министерствэ щы-лэныгьэмклэ цыфым анахь ищыклэгьэ, мэхьанэшхо зилэ лэзэгьу уцхэм якуп джыри 50 хигьэхьуагь. Гьэтхалэм и 1-м кьыщегьэжыагьэу ахэм ауасэ агьэ-

унэфышт ыкли тапэклэ ахагьэхьощтэп.

АР-м икьэралыгьо бюджет учрежде-ниеу, аптекажэ N 2-м ипашэу Дьобгьо Нуриет тызэрэщыгьэгозагьэмклэ, лэзэгьу уцхэр кьафэзыщэхэрэм агьэнэфэгьэ уасэм елэтыгьэу, цыфым ищыклэгьэ, анахь мэхьанэшхо зилэ лэзэгьу уцхэм маклэу ахагьахьо ыкли адрэхэм гуры-тымклэ процент 30 арагьэхьу.

— Ятлонэрэ купым хэхьэрэ уцхэм ауасэ аптекажэм еж хэбгьэхьон альэ-кьышт, сыда плэмэ ар гьэунэфыгьэу щытэп, — кьылуагь Нуриет. — Лэзэгьу уцэу зыпклэ сомэ 500-м ехьурэм про-цент 20-м нахьыбэ тиаптекэ хигьахьо-

рэп. Ар хэтэ ыуплэклун ыльэ-кышты. Апэрэ купым хэхьэрэ уцхэм ащыц Кавинтоныр, Пира-цитамыр, Арбидолыр, Кагоцелыр, нэмыкьхэри. Ахэм ауасэ кьэра-лыгьом кьегьэнафэ ыкли ащ нахь лъаплэу тцэнхэ тыфитэп.

Урысыем кьышашырэ лэзэгьу уцхэм ауасэ гурытымклэ проценти 10 фэдиз кьахэхьуагь.

Аптекажэ «Псауныгь» зыфилорэм илофышлэу Евгения Пиякинам кьызэрилуагьэмклэ, тыгьэгьазэм иаужырэ тхьамафэ кьыщыубла-гьэу лэзэгьу уцхэм ауасэ кьыхэхьо-нэу ыублагь. Ахэр кьафашэхэ кьэс уасэ-хэм зэхьокьыныгьэхэр афэхьух, ащ даклоу ежхэми ахэр кьалэтых, ау инэу ахагьэхьуагьэп.

— Блэкьыгьэ илъэсым Аспириным сомиплэ ыосагьэмэ, джы ар сомых хьугьэ. «Эссенциале» зыфилорэ уцыр сомэ 1600-клэ ащэфыштыгьэмэ, непэ ащ сомэ мини 2 ыуасэ хьугьэ, — ело Мые-кьуапэ игупчэ аптекажэ илофышлэу На-талья Сушко. — Урысыем кьышашырэ уцхэм зэхьокьыныгьэхьохэр афэхьугьэхэп, соми 10 — 20 нахьыбэ ахэхьуагьэп.

ГЬОНЭЖЫКЬО Сэтэнай.

Хыкумышлхэм ягуклэгъу гъунэнчъ

Теуцожь район хыкумым ипресс-кыулыкъу кыизеритыгэмклэ, Адыгэ Республикэм и Апшээрэ хыкум итхаматэу Трэхьо Аслъан клэщакло фэхьугъэу Адыгеим икълэхэмрэ ирайонхэмрэ яхыкумышлхэм ильэс къэс фэныкыуагъэ зилэ цыфхэм ящыклэгъэ шлушлэ лэпылэгъур арагъэгъоты.

Ар логъэ къодыеу щымытэу Адыгеим ихыкум и Совет ильэсым логъэ зеришлагъэм иклэуухэр зэфэхьысыжхэ зыхуклэ, хабзэ зэрэхьугъэу, а зэхэсыгъом республикэм ихыкумышлхэри кырагъэблагъэх, мы логъыгъомклэ ашлагъэм, клэлэцлыкълэ Унэхэм, еджэплэ-интернатхэм шлушлэ лэпылэгъоу аратыгъэхэр зыфэдэхэм ащитегушылэх.

Хыкумышлхэм анахъэу аналэ зытырагъэтыхэрэм ащыц клэлэцлыкълэ Унэхэм яматериальнэ зытет нахьышлу шыгъэныр, тинеушрэ мафэ зэлъытыгъэхэ клэлэцлыкълэхэр дэгъоу, дахэу, нэгъушлэхэу, зыфэныкыо щымылэхэу плугъэнхэр. Ащ фэшл клэлэцлыкълэ Унэхэм, еджэплэ-

интернатхэм, нэмыклхэм хыкумышлхэм ащыцхэр ащэлэх, зыфэныкыохэр зерагъашлэх, афагъэцаклэх. Шлушлэ мафэхэм ма-рафонхэм ахэлажъэх, клэлэцлыкълэ Унэхэр, еджэплэ-интернатхэр зэтэгъэпсыхыгъэнхэмклэ, ахэр гүлэтыплэ-гъэпсэфыплэу, нэфынэхэу, фэбаплэхэу шыгъэнхэмклэ логъышхохэр зэрахъэх.

Ауштэу, ежъ хыкумышлхэр зыфэгъэзагъэу, зыналэ атырагъэтэу, зыдэлажъэхэу пресс-кыулыкълэу зигугъу кышлхэрэм ащыц Красногвардейскэ районымклэ селоу Новосе-востопольскэм дэт еджэплэ-интернатхэр, Адыгэ республикэ еджэплэ-интернатхэр, республикэ социальнэ ыгыгъыплэу «Он-

джэкъ» зыфилоу Мыекълэпэ районым, еджэплэ-интернатхэр Шэуджэн районым арытхэр.

Ащыгъупшэхэрэп, ежъ хыкумышлхэм япшээрылъэу зыфалытэжыгъэу мыхэм аналэ атырагъэты, альэплъэх, ящыклагъэхэр зерагъашлэх, афагъэцаклэх. Джащ фэдэу ялофшлэгъугъэхэу, непэ зипсауныгъэ зэщыкыуагъэу, логъэ зышлэжыкын зымылъэкыжхэрэри янэплъэгъу рагъэ-кыхэрэп. Ахэм альэкълэх, шлушлэ лэпылэгъухэр альагъэлэсых. Хыкумышлхэм я Департамент и Гъэлорышлэплэ сымаджэхэм ящыклэгъэ лэзэгъу уцхэр зэрегъашлэх, ахэм апэлухашт мыл-кур еугъои, афещэфых, афа-регъашхэ, сымэджэщым члэлхэм альэкълэх, агу кыдащэе. Зищыклагъэхэм яунэхэм гъэц-клэжыкынхэр арашыллэх. Хы-кумышлхэу щытыгъэхэу зидунае

зыхъожыгъэхэм ягупсэхэми лэпылэгъу афэхъух.

Теуцожь районым ихыкум итхаматэу Нэхэе Зэчэрые лъэ-шэу мэхъэнэшхо зэритыхэрэм ащыц, шлушлэ лэпылэгъум имы-закъоу, ипсауныгъэ зэщыкыуи, чыплэ кьин ифагъэу унэм илтым лыплъэгъэным, гушы-лэгъу фэхьугъэным, ыгу кыи-дэщэгъэным, гъэгъушлэгъэным.

Хьагъур Аслъанэ 1991-рэ ильэсым кыщегъэжыагъэу Краснодар краим иочылхэм яколлегие хэтыгъ, 1994-рэ ильэ-сым Тэхьутэмыкыое районым инароднэ хыкумышлхэу хадзы-гъагъ, ятфэнэрэ квалификаци-оннэ классри кыфагъэшьошэ-гъагъ. Ищытхэу алогъ, дэгъоуи логъ ышлэщытхэу. Ау уз мэхъа-джэу инфарктым ыгъэкълэуагъэп. 1997-рэ ильэсым логъшлэныр ыгъэтлэпыжыгъыгъ.

Ащ иунагъоу Адыгэкълалэ щыпсэурэр Нэхэе Зэчэрые щыгъупшэрэп, имыхъэу, ыгу кыидимыщэеу, ягукъэкълыххэм арымыгушылэхэу ильэс кыхэ-кырэп. Джыри бэмышлэу Нэхэе Зэчэрые республикэм ихыкум Департамент и Гъэлорышлэплэ ипащэ игуадзэу Нэгъуцу Хысэрэ Теуцожь районым ихыкум иадминистраторэу Зеклогъу Азэматрэ игъу-сэхэу Хьагъур Аслъан дэжъ зэкълэхэм иунагъо зэкълэ исхэм ямэфэкълыхуагъ, лъэшэу агъэгъу-шлуагъэх. Аслъан ишхъэгъу-сэу Сайдэти дахэу кьапэгъо-кыгъ ыкълэ кьарилуагъ хыку-мышлхэм ишхъэгъусэ зэращы-мыгъупшэрэр, ренэу кыизэрэ-лыкълэхэрэр, кыизэрэлыплъэ-хэрэр, лэпылэгъу кыизэрэфэхьу-хэрэр, ыгу кыизэрэдащэерэр зэрагъопэшхор.

Джащ фэдэу республикэм ихыкумышлхэм ащыгъупшэрэп Теуцожь районым ихыкум иканцелярие ипащэщытхэу Хьэдэгъэллэ Марыети. Ипсауны-гъэ кыизэрэдэгъэм кыхэкълэу сэкъатныгъэ илэ хуьгъэу логъ ымышлэжыкырэми, зыдэлэжыагъэ-хэм ащыгъупшэхэрэп, лъэплъэх, лэпылэгъу фэхъух.

Джыри марышъ, ильэсыклэр кыизэсым, ыпэрэ ильэсхэм афэдэу, шхъадж амалэу, гупы-кълэу илэм елътыгъэу мыл-кур зэхагъахъуи, зыдэлэжыагъэ-хэм афэкълэуагъэх, агу кыда-щэягъ, ильэсыклэр хьяр афэ-хъунэу афэхъохъугъэх.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Къэтэлъытэх клэлэцлыкълумэ апае ахъщэхэр

Тыкызыхэхъэгъэ ильэсыр кыизыхагъэм кыщыублагъэу клэлэцлыкълхэм кьаратырэ ахъщэ тыным кьэралыгъом кыхигъэхъуагъ, лэпылэгъу ахъщэр кьалыхыгъэным ехыллэгъэ лъэлу тхылыр ятыгъэным шыклэу илэр нахъ кыизэрыкълэ хуьгъэ.

Зэтыгъоклэ

Хэбзэгъэуцугъэм зэригъэна-фэрэмклэ, бзылфыгъэхэу тыхэгъэу ит предприятияхэм логъ ащызышлэхэрэм, студентхэу ыкълэ аспирантхэу мэфэ еджэгъу шыклэм тетэу апшээрэ еджа-плэхэм ащеджэхэу зыпкышъол сабий хидзагъэхэм ыкълэ кыи-зыфэхъугъэхэм лэпылэгъу ахъ-щэр ятыгъэным ифтыныгъэ ял. Джащ фэдэу пособие араты зыныбжъ ильэсыщым нэмысыгъэ сабыир аплунэу алызыхыгъэ-хэми. А ахъщэр къазэрарат-ырэ шыклэр ыкълэ ар ятыгъэ-ным палъэу илэр зэхъокыгъэ-хэп. Кьаратырэр зыфэдиизыр аужырэ ильэситлэм бзылфы-гъэм гурыт лэжъапкълэу илагъэм ипроценти 100 фэдиз. Стажыр ащ нахъ макълэ зыхукълэ, кьа-ратыщтыр зыфэдиизыр кьалытэ ильэсныкыо гурыт лэжъапкълэр зыфэдиизым кыпкырыкыхыгъэ.

Декрет отпуском ыуасэ клэм тетэу аратыщт

Ащ нэмыклэу, мазэ пэпчъ тельгъэгъэ клэлэцлыкълэ ахъщэ

лэпылэгъур ны-тыхэм яз кьали-хынэу арагъэтхын альэкълыщт. Сабыим ифэлэ-фашлэхэр зехъ-гъэнхэм фэшл ахъщэ лэпылэгъур Урысыем ицыфхэм ямызакъоу, лэкълэ хэгъэгъухэм яцыфхэу тыхэгъэу щыпсэхуэрэми араты. Клэлэцлыкълэ ифэлэ-фашлэхэр зехъгъэнхэм тельгъэгъэ отпус-кыр унагъом исэу логъ зышлэхэрэм ащыцхэу хэти: тым, гушы-лэм пае, нэнэжъым кьалахын альэкълыщт. Шыпкыгъэ, аужырэм сабыир кьэхъуным ыпкълэ логъ ышлэщыгъэмэ.

Клэлэцлыкълэ ыныбжъ ильэ-срэ ныкьорэм нэсыфэкълэ лэпы-лэгъу ахъщэр логъ зыцашлэрэ чыплэм кьащараты. Ау хэб-зэгъэуцугъэм егъэнафэ загъорэ мазэ пэпчъ аратырэ ахъщэ тыныр социальнэ ухъумэнымклэ Фондым кыкылыхэзэ кьалахын альэкълэу. Джырэ нэскълэ а пшээрылъыр Фондым ыпшэ-рилъхъажыщтыгъ ным пред-приятыеу экономикэ лъэныкьом-клэ истыхагъэм логъ щышлэщты-гъэмэ (нэмыклэу кьэплон хуьмэ, логъшлэн кьэзытырэм ибанк счэтхэм мылкъу арымылты зы-хукълэ) е предприятияр щымы-лэжъ ашлыгъэ зыхукълэ. Мы ильэсым кыщыублагъэу со-циальнэ ухъумэнымклэ Фон-

дыр ныхэм лэпылэгъу афэхъун фае цыфым логъшлэн кьэзы-тырэр зыдэщылэр амышлэ зы-хукълэ. Джащ тетэу бзылфы-гъэхэу зы мафэм тельгъэгъэ фирмэклэ заджэхэрэм логъ ащы-зышлэнэу хуьгъэхэм ухъумэ-ныгъэ хэгъэхъожъ ялэ хуьгъэ. А шапхэм щылэныгъэм логъ щышлэу гъэпсыгъэным фэшл социальнэ ухъумэнымклэ Фон-дым иадминистративнэ регла-мент зэхъокыныгъэхэр фэшлы-гъэнхэ фаеу хуьгагъэ.

Ахъщэ лэпылэгъу кьалыхыгъэныр сидэуштэу ябгъэтхыщта?

Сабыим ифэлэ-фашлэхэр зехъ-гъэнхэм тельгъэгъэ лэпылэгъу ахъщэр социальнэ ухъумэным-клэ Фондым кыкылыхынэу яб-гъэтхыным фэшл узыщыпсэу-

рэ чыплэм Фондым икьута-мэу щылэм лъэлу тхыль еп-тын фае. Зэкълэмэ анахъ дэгъу сабыир кыизэрэхъугъэм лъы-пытэу ар хэбгъэкълэмэ, лъэлу тхылыр ятыгъэным аужырэ палъэу илэр сабыим ыныбжъ ильэсырэ ныкьорэм зынэсыгъэм

гъэцэкълэрэ Гупчэмклэ (МФЦ-клэ) яптын плъэкълыщт.

Сабыибэ зилэ унагъохэм 2015-рэ ильэсым сомэ миллиард 13 лэпэ-цыпэ аратыщт

Документхэр ятыгъэнхэр кыизэрыкълэ хуьгъэ, ау доку-мент лъэккыхэр зэхъокыгъэхэп: лъэлу тхылыр, цыфым логъ ышлэн зэримыплэкълыщтыр кьэ-зыушыхъатырэ тхьапэр, лэжъап-кълэр ыкълэ стажыр зыфэдииз-хэр кьэзыушыхъатырэ справ-кэхэр. Ахэр ышхъэкълэ цыфым арымыхыплэхэми хуьщт. Ищы-клагъэхэ зыхукълэ Фондыр клэ-упчлэнышъ, ахэр кьалыхынхэ ыльэкълыщт.

Тхьапша аратырэр?

Ыпкълэ зэрэщытыгъэм фэдэу, лэпылэгъу ахъщэр гурыт лэжъапкълэм ипроцент 40. Ау щылэ мазэм и 1-м кыщыуб-лагъэу тын анахъ макълэри ана-хыбэри индексация ашыгъэх.

Социальнэ ухъумэнымклэ Фондым икьэбархэм кыизэра-гъэлагъорэмклэ, сабыим ифэлэ-фашлэхэр зехъгъэнхэм фэшл лэпылэгъу ахъщэу аратырэм мылкъоу пэлухъэрэр ильэс кьэс нахыбэ мэхъу. Гушылэм пае, лэпылэгъу ахъщэр кьалыхыгъэ-ным фэшл 2011-рэ ильэсым зафэ-зыгъэгъэгъэхэр нэбгырэ мил-лион 16 хуьщтыгъэх. 2005-рэ ильэсым елътыгъэмэ, ар фэди 1,5-клэ нахыб. Сабыихэм апае тынэу аратырэм зэкълэмкыи мыл-къоу пэлухъэрэр фэдэ 16 фэдиз-клэ нахыбэ хуьгъэ, сомэ мил-лиард 93,6-м нэсыгъ.

**Зыгъэхъазырыгъэр
СЭХЪУТЭ Нурбий.**

Нэшукъуае ихэхъоныгъэхэм уагъэразэ, ау почтэр егъэтыгъ

Теуцожь районимкӀэ Нэшукъуае Адыгеим икӀуаджэхэм анахь инэп ыкӀи цыклоп — гурытхэм ащыщ. Мыщ тызэкӀом зэдгъэшӀэнэу пшӀэрылӀэу зыфӀэдгъэуцужыгъэхэр кӀуаджэм ихэхъоныгъэхэр зыфӀэдэхэр, кӀэбзэныгъэм ылъэныкӀокӀэ лофыгъоу зэшӀахыхэрэр, цыфхэр зыпылхэр, зыщылажӀэхэрэр арых. Ащ фӀэшӀ псӀуплӀэм ипащӀэу, ипшӀэрылхэр щытху хӀэлӀэу зыгъэцакӀэу КӀыкӀ Юныс гушылӀэгъу тшыгъэ.

— Нэшукъуае ижыкӀэ кы-
щегъэжыгъэу дӀэкӀэ игугъу
ашӀэу кыыхӀыгъэп. А шэн-
хӀэбзэ дӀэгъоу тятӀжӀ пашӀэхэм
кытфагъэнагъэм уасӀэ фӀэтшызэ,
непи тӀэпсӀэу, тӀэлажӀэ, — икӀэ-
лӀотӀэн кырегъажӀэ пашӀэм. —
ЕтӀани кӀуаджэм дӀэсхэм ямыза-
кӀоу, тӀдӀэ щыпсӀурӀэ тиини ти-
цыкӀлуи ахэр егъӀэпӀӀэх, зы-
фӀэсакыжыкы. КӀэлӀэ дӀэгъухэр
кыдӀэкӀыгъэх тичылӀэ. ТӀдӀэ щӀ-
псӀэухэми, щӀэлажӀэхэми узӀэр-
у кытӀэжыкы кызыхагъафӀэрӀэп.

Зидунай зыхъожыгъэхэ БлӀ-
гъожӀху ХылимӀэрэ Нурбый-
рӀэ мӀэкъу-мӀэщым хӀэхъоныгъэ-
хэр рагъэшӀыгъэх. КӀыкӀ Зул-
хӀаджӀэрэ ЧӀэсӀбый ТитыурӀэ
культурэм, КӀыкӀ Исмахыла
гъӀэсӀныгъэм хӀалӀлӀэу фӀэл-
жагъэх.

КъоджӀэдӀсхэр арӀэгущох
якӀлӀэ плугъӀэху зыщытху ара-
гъалӀозӀэ МыекӀуапӀэ шылажӀэ-
ху академикӀэу БлӀгъожӀ Зул-
кӀаринӀэ, зӀлӀашӀлӀэрэ арти-
стӀэу КӀыкӀ ЮрӀэ, юрист зӀш-
ху КӀыкӀ ИбрахымӀэрэ Исма-
хыларӀэ.

КӀуаджэм кӀэбгъӀэзӀжыкы
аныхь сӀлӀыгъӀэгъухэр КӀыкӀ Сла-
вик, ХъанӀху Адам. Ахэр си-
мыгъусӀэху зы лофшӀлӀэи згъӀ-
цакӀлӀэрӀэ. ЗыщысӀорӀэм хъазы-
рых, тызӀэгъусӀэу тызӀӀэлажӀэ.
ТикӀлӀэ плугъӀэу БлӀгъожӀ Ти-
мур Краснодар фирмӀэ щырилӀэу
щӀӀэпсӀэми, ичылӀэ щыгъупшӀэрӀэп,
ишӀогъӀэху кырегъӀэкӀы. Еджа-
плӀэми кыдӀӀӀэ, тӀэ тызфаери
кытфӀэшӀӀэ. Ащ изакъоп, ав-
тобус кыгъаглозӀэ тикӀлӀэ нӀб-
гырӀэ 25-рӀэ фӀӀдизмӀэ лоф арӀ-
гъашӀӀэ, лӀжапкӀэ кырегъӀэгъа-
хӀэ. ЩӀӀӀӀӀӀ Айдэмыр Красно-

дар дӀт хъаджыгъӀшӀ комби-
натым игенеральнӀэ паш. Ар
кӀуаджэм кӀӀэло зӀпыт, тигу-
мӀӀӀхэр зӀрегъашӀӀэ, лӀпылӀэгъу
кытфӀэху. ДжынӀзӀэ нӀмаз
щашӀынӀэу кӀэхалӀэм щытфари-
гъӀшыгъэм фӀӀдӀэ Адыгеим итӀӀэ
тӀоми тыхӀэу кӀоштӀӀ.

КӀӀӀӀӀӀхӀэри зыщыдгъӀэгъуп-
шӀӀхӀӀӀ. Ахэр хъупхӀӀӀ, чаных,
тигъусӀэ зӀпытых. КӀыкӀ Аслъан
фирмӀэ илӀэу мӀэлажӀэ, районым
инароднӀэ депутат. КӀыкӀ Ада-
мӀэ ПӀӀӀӀӀӀкыое кӀоджӀэ псӀ-
уплӀэм ипащӀэ игуадз, ЕхъулӀӀэ
Руслъан бизнесым пылӀ.

Джы зигугъу кӀӀӀсшыщтхэр
чылӀэм щыщхӀӀ, ау сӀд фӀӀдӀэ
лоф етхыжыгъӀӀэми, тызӀуа-
лӀӀхэрӀэр ахэр арых. АпӀэу кы-
хӀзгъӀӀыщтхэр районым иадми-
нистрӀэи ипащӀэу ХъачмамыкӀо
АзӀмат.

«Умыу кытӀэу кычӀлӀхӀэ зӀ-
пыт. Ори сӀри тызпылӀыр зы
лоф» ылӀозӀэ сызфӀӀӀуагъӀэр
кысфӀысӀӀуэху. Джащ фӀӀдӀӀх
тызхӀахӀӀэр ПӀӀӀӀӀӀкыое кӀод-
жӀэ псӀуплӀэм ипащӀэу Кушъу
Аслъани, ПӀӀӀӀӀӀкыое кӀӀӀӀӀӀху,
фирмӀэ бӀлахӀхэр зӀлӀӀхӀэ Хъа-
бӀху зӀшху ЮрӀэрӀэ АскӀӀ-
рӀэ. Ахэр кыдӀгъомытхӀӀэмӀэ,
тимылӀыгъушӀыгъӀӀхӀэмӀэ, джы
мы укызкӀӀӀӀӀӀӀӀӀху дӀгъӀӀ-
кӀӀӀӀӀӀху зигугъу кӀӀӀсшыхэрӀэр
тфӀысӀӀӀӀӀыгъӀӀхӀӀ.

Нэшукъуае унӀгъо 248-рӀэ
мӀху, щыпсӀурӀэр нӀбгырӀэ
923-рӀэ, — КӀыкӀ Юныс тизи-
чӀзыу упчӀӀэ иджӀуапкӀӀэ гушылӀэр
лъегъӀӀуатӀэ. — ТигушӀуагъӀохэм
ащыщ тигъунӀгъу чылагъӀохэм
афӀӀдӀэу унӀ нӀкӀхэр зӀрӀдӀ-
мытхэр. НепӀэ фӀӀдӀэ лӀӀхъанӀэу
дунай зыщыхылӀэм унакӀӀхэр

зышӀыхэрӀэри тӀлӀх. БлӀгъожӀ
Налбый унӀкӀӀэ дӀӀӀшхо ышӀы-
гъах, иунӀкыошӀэу Нухы ригъӀ-
жагъ. ЩылӀыгъӀэр ыпӀӀӀӀэ
зӀрӀлӀыкӀуатӀэрӀэм дакӀоу тикъо-
джӀӀдӀсхэм ящылӀӀӀӀ-псӀукӀӀэ
нахышӀу зӀрӀашӀыщтым, ыпӀӀӀӀэ
зӀрӀрагъӀӀушӀтым пылӀыкы. Ащ
фӀӀдӀӀх КӀыкӀ Славик, КӀыкӀ Ас-
лъан, ГъукӀлӀӀ Руслъан, ЕхъулӀӀэ
Славик, нӀмыкӀхӀэри.

Нэшукъуае игъогухэм яна-
хыбӀӀэм асфалт ателӀ. Ар зы-
темылӀӀэу кӀӀӀӀӀӀхэм 2015-рӀэ
илъӀэсым ПӀӀӀӀӀӀкыое кӀоджӀэ
псӀуплӀэм ипащӀэу Кушъу Ас-
лъан атыраригъӀӀӀхъажыкынӀэу
кӀоджӀӀдӀсхэр кыгъӀӀӀгъуагъӀӀх.
Ащ гъӀӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀмӀэ джы-
нӀзӀэ нӀмазыр зыщашӀыщтхэр
ащаригъӀӀшыгъӀӀх. Ахэм сомӀэ
мин 200 атефагъ. БӀмышӀӀэу
ар архитекторхэр игъусӀӀху
кыкӀлуи фельдшер-мамыку лӀзӀ-
пӀӀӀӀӀӀ зыщашӀыщтхэр агъӀӀнӀ-
фагъ. Проектр хъазыр зӀрӀхъоу
ащ ишӀын рагъӀӀжӀӀӀӀ. лӀзӀӀӀӀӀ
дӀтым ипащӀэр БлӀгъожӀ Роз.
ХъупхӀӀэ, чан, кӀоджӀӀдӀсхэр фӀ-
разӀх. Нэшукъуае дӀт гурыт
еджаплӀӀэу КӀыкӀ ВалерӀэ зипа-
щӀэр районимкӀӀэ анахь дӀгъу-
хэм ащыщ. Мыщ дӀт паркым
икъӀбзагъӀэ зыльӀӀгъухэрӀэм агъӀ-
шӀагъо. Заом щыфӀӀхыгъӀӀхэм
ясауӀгъӀт изытет кӀоджӀӀдӀсхэм
янӀӀӀӀӀӀгъу рагъӀӀкӀырӀӀ.

— **лофыгъоу зӀшӀошӀухы-
гъӀэр макӀӀӀ, ау джыри щыкӀа-
гъӀӀхэр щылӀӀх. Тыщыгъуаз
шӀуикъуаджӀӀӀӀӀ культурэм ило-
фышӀӀхэр районимкӀӀэ апӀэ зӀ-
ритхэр, зӀрӀщысӀӀтехыплӀхэр.
Ау культурэм и УнӀу чылӀэм
дӀтым итеплӀӀэ дахӀӀӀ, зӀрагъӀ-
лӀгъагъӀэр кыӀӀӀӀӀӀхыжыгъӀӀэу**

**теплӀадж. ЯтӀӀӀӀӀӀӀӀ, пись-
мӀӀӀӀӀӀӀ шӀуилӀӀ, гъӀӀӀӀӀхэр
кышӀырахыкӀыхэрӀӀ. Ар хӀ-
гъӀӀӀӀ ДжӀӀдӀжӀхыблӀхэр пись-
мӀӀӀӀӀӀӀ ХъӀшӀхуаныкӀо
Ильич ельӀӀӀӀгъӀӀху кыӀӀӀӀӀӀ
пенсиер кышӀырахыкӀы.**

— ЗыфаплӀӀӀӀӀ тӀӀӀӀ. Куль-
турэм и УнӀэ итеплӀӀӀӀӀӀ. Мыб-
жыкыӀэ ар дӀгъӀӀӀӀӀӀӀ тшӀо-
игъуагъ, ау чыӀӀӀ кызӀӀӀху
иягъӀэ кӀӀӀӀӀӀӀӀ тшӀыгъӀӀ, щыдгъӀ-
тыжыкыгъ. КызӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀгъӀӀ
тетӀу а щыкӀагъӀэм идӀгъӀӀӀ-
жыкыӀ ыуж тыхъащт. Мыщ ыкӀоцӀ
дӀгъу, уигъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. лоф
щызӀшӀӀӀху УдыкӀӀӀӀо ЩамсӀӀт,
КӀыкӀ МирӀэ, БлӀгъожӀ НурӀет
хъупхӀӀӀх, лофтхъабзӀхэм, зӀнӀ-
кыокъухэм ахӀӀӀӀӀӀӀх, хагъӀ-
унӀӀыкӀырӀэ чыплӀӀхӀэри кыахыкы.

ПочтӀэм иунӀэ культурэм и
УнӀэ хӀт, фабӀэ, ау ащ иотде-
ление ипащи, письмӀӀӀӀӀӀӀӀ
лутыгӀэри лутыжыкыгъӀӀх. Ушъа-
гъур ялӀжапкӀӀэ зӀрӀӀӀӀӀӀӀ
дӀдӀр ары.

Санкцихэр кызыгъӀӀӀӀӀӀхӀэ
США-м, КанадӀм, Австралием,
нӀмыкӀхэм ягъӀӀэ ежъхэм ямы-
кыжыкыӀм, тӀэ ащ фӀӀдизӀэу ты-
зӀригъӀӀӀхуӀӀэ щылӀӀ. Ащ нахь
ишӀуагъӀэ кытӀӀӀыгъӀӀэу кыс-
цӀӀху. КӀоджӀӀдӀсхэм егъӀӀӀӀм
тшхыщтыгъӀэр тыхӀӀӀӀхэм кыа-
дӀтхыщтыгъӀэр, кыдӀлӀжыкыгъӀӀ-
гъӀэр ары. КытӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
бӀдӀӀӀхэм ащытӀӀӀӀӀӀӀ. КыыхӀ-
кыщтыгъӀӀэ лӀӀхъанхэр зӀрӀэ
Урысыеу фикъуштыр кыӀтхы-
жыӀэ. Лыми тыщыкӀӀӀӀӀӀӀӀӀ,
щӀэри тыхъоигъ.

НӀужым демократием тыха-
хы, кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кызылӀуаххы, ежъхэм ямыщыкӀӀ-
гъӀэ гъомылапхӀӀхэр кытфа-
щӀӀху, тагъӀӀху кызырагъа-
жӀӀэм чӀм, мӀӀӀ, пӀӀӀӀӀӀӀӀ
гъуху чылагъӀохэм адӀтыгъӀ-
хӀэри кӀодыгъӀӀх, бӀдӀӀӀхэм
тарыхъажыкыӀ зӀрӀӀымылӀӀӀӀ-
рӀэм фӀӀӀ помидор кыӀгъӀӀӀӀӀӀ
цыфхэр ыуж икыжыкыгъӀӀх, ти-
хӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
цыфхӀэри лофшӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
бӀ мы лофым кыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
щтыр.

НепӀэ кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ

дӀу цыфхэр лофшӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
фӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
ежъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
ежъ амалӀу илӀӀм, ылӀӀ кыихъа-
щтым, фӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
тыгъӀӀу лажъу ыублагъ. Къуа-
джӀӀхэм нӀхъоиныгъӀэр, бӀрчӀ-
тыгъӀэр адӀлӀ хъужыкыгъӀэ. КӀӀ-
рӀӀӀ МусрадинӀэ еджаплӀӀм лоф
щӀӀӀӀ, мӀӀ 50 фӀдиз, чӀмиплӀ
илӀ шкӀӀӀхэр аклӀӀӀӀӀ. ГъукӀлӀӀ
Абу пенсионер, мӀӀ 50 ища-
гу кыдӀегъӀӀӀы. КӀыкӀ Юсы-
фи пенсионерми, мӀӀ 30-мӀэ чӀм
зытфых ягъусӀэу кыадеклоклӀын
елъӀӀы. БлӀгъожӀ ШыхъанджӀӀ-
рыӀэ шкӀӀӀхэр аклӀӀӀӀӀ чӀм 15
ылыгъ. ЩӀӀӀ кыӀхыжыкы, кыуае
рахы, лӀуагъӀы. ГъунӀгъухэм,
нӀжӀӀ-лӀужхэм альагъӀӀӀы. ХӀ-
кужъ Аслъанбый былым 15
ишагу дӀт. ЕхъулӀӀэ РӀӀӀӀӀӀӀ
щы 20 фӀдиз ыкӀи былымхӀ-
эри ылыгъыкы. БорсӀэ Руслъан
кӀӀӀӀӀӀ, колхоз фермӀӀӀыгъӀэм
шкӀӀӀхуужъ 50 щылыгъ.

ТхъӀӀӀӀӀӀӀӀ унӀгъуабӀм аху.
ШъхӀӀэ 50-м кыщегъӀӀӀӀӀӀӀ
100-м нӀсӀэу илӀӀӀӀӀӀӀӀ нӀ-
зыгъӀӀӀӀӀӀӀӀ, зыщагъӀӀхэм
ащыщых ЕхъулӀӀэ АзӀмат, Гъу-
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
ЩамсудинӀэ, КӀыкӀ Хы-
зыр, нӀмыкӀхӀэри. КӀыкӀ РӀӀӀӀӀ
исӀӀӀӀӀӀӀӀӀ зоотехник, бӀри
дӀгъоу лоф ышӀлагъ. АужырӀэ
илъӀсхэм цумпӀэр егъӀӀӀӀӀӀ.

— **АдӀ оры? Уишагуи уиунӀ-
хӀэри зӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
хэр синӀрылӀӀӀӀӀ. ХӀӀӀӀ шӀо-
лӀжӀа, былымхэр, тхъӀӀӀӀӀӀ
шӀуилӀӀх?**

— АдӀ, РӀӀӀӀӀӀӀ, ауж зы-
кыизгъӀӀӀӀӀӀ. ЧылӀм ышӀӀӀӀӀ
адӀӀӀӀӀӀ. СишъхӀӀӀӀӀӀӀ СветӀэ
ЛӀшӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
хӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ. Унагъом
ищыкӀагъӀэр зӀкӀӀ кыдӀӀӀӀӀӀӀӀ.
АнахыбӀӀу дӀгъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
щыбжыиӀр ары. Ар ехъаджы, щыпс
хӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ, чӀми
тилӀ, чӀт-тхъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
СипшӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кыуае НӀныжӀмӀэ аныс, сикӀӀӀӀӀ
Виталий сӀэ кысӀӀӀӀӀӀӀ. Ахэм
кыӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀ-
пхӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ СветӀӀӀэ
сӀрырӀэ тащӀӀӀӀӀӀӀӀ.

НӀХӀӀӀ РӀӀӀӀӀӀ.

ШЪХЪЭЛӀХЪО Абу

ЦӀӀ ИБРАХЫМӀ КЫЗЫХЪУГЪӀӀ ИЛӀӀСИ 125-рӀэ ХЪУГЪӀ

ЛӀӀӀӀӀӀ культурэм илӀӀжӀӀӀӀӀӀ

(КызыкӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
щылӀ мазэм и 27-м
кыдӀӀӀӀӀӀӀ
номерым ит.)

Шам (Сирием) ис адыгӀхэм
кыахӀӀыгъӀэ тхӀӀӀӀӀ Къат Аб-
дурахъман «Мардж» зыфилӀӀӀ
гъӀӀӀӀӀ 1928-рӀэ илӀӀӀӀӀ кы-
шыхиутыгъӀэ усӀӀхэм яджӀуапӀэу
«ЖъӀу» зыфилӀӀӀ усӀӀр ЦӀӀ
ИбрахымӀэ а илӀӀӀс дӀдӀм
ытхыгъ. Ащ кыщӀӀӀӀ:

УитхъаусыхӀэ сигунӀсӀэу се-
усӀ,

Урысыпщым адыгӀпщыр игъу-
сӀэу,

ТхъамыкӀагъоу кыташӀагъӀэр
бӀдӀд,

СӀлӀжыкыфӀэ сщымыгъупшӀӀ-
ныри синеп.

Сыд фӀдӀэ тхъамыкӀагъуа
ахэм кыташӀагъӀэу усаком щӀ-
лӀфӀэ щымыгъупшӀӀӀӀӀ ыгу хӀ-
тысхъагъӀэр? А упчӀӀӀм иджӀ-
уап ежъ авторым иусӀэ кы-
щӀӀӀ:

ТихӀгъӀӀӀ хъӀӀӀ-сӀӀӀ рагъа-
фи,

Унагъохэр жыым фӀдӀӀу рап-
хыкыкы,

ХъӀмӀэ адашӀху тӀцыфхэр
рафыжыи,

ПхъыхъӀӀӀӀӀӀӀӀ дунӀаишхом
тытет.

ЛӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кӀоми игууз. А лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ

ныдӀӀӀф гууз усаком фӀху-
гъӀм игумӀӀӀ орху сатырхэр
кыӀӀӀы:

ПачыхъӀӀӀӀӀӀӀӀ ялӀшӀагъӀэ
тегъӀӀӀӀӀ,

А лӀшӀагъӀэр мыхъужыкыху
мӀузы,

Узыгъуаеу зӀпӀӀӀӀӀӀӀӀ тӀ-
щӀӀӀ... —

ХъмыжӀукӀӀӀ, ренӀу зыкы-
ригъӀӀӀӀӀӀӀ лӀӀӀӀӀ гуузыр
ИбрахымӀэ, ежъ зӀрилӀӀӀ, олӀӀ-
жыкыфӀэ щымыгъупшӀӀӀ зӀри-
хъагъ...

ЦӀӀ ИбрахымӀэ илитературнӀэ
творческӀэ лофшӀагъӀӀхэм язӀ-
хӀӀын, ятегушылӀӀ, уасӀэ афӀӀ-
шыгъӀӀӀӀ адыгъ литературнӀэ
критикӀм, литературоведе-
нием чыплӀӀ гъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
бытыгъ. Сыдышхъо зырашӀӀӀ,

ИбрахымӀэ илӀӀжыкыгъӀэ агъӀ-
кӀодын альӀӀӀыгъӀӀ. Е зышӀа-
гъӀӀм, ер бжыкыгъӀэу ыцӀӀэ кы-
тенагъӀӀӀ кӀӀӀӀӀӀ, ИбрахымӀэ
ичыплӀӀӀ адыгъ культурэм, ли-
тературэм щигъотыжыкыгъ. Иб-
рахымӀэ итхылхэр кыдӀӀӀыкы,
егъӀдӀжӀӀн программӀхэм ахӀт,
учебникхэм адӀт.

ЛӀӀӀӀӀӀӀӀ идуховнӀэ кӀуачӀӀэ
лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
дӀжӀӀгъухэр рӀэгущох. ЦӀӀм
ыцӀӀӀ, илитературнӀэ-творческӀэ
гъӀхъагъӀӀхэм уасӀӀу афӀашӀӀӀӀм
ишыхъатых чылӀӀм изы урам
ЦӀӀм ыцӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
ащ ыцӀӀэ зӀрӀфаусыгъӀӀэр, лӀӀӀӀӀ
драмтеатрӀӀм ыцӀӀэ зӀрихыӀӀӀӀ.

Мы юбилейнӀэ статьям зи-
гугъу анахь кыщысшылӀӀм сшӀо-
игъуагъӀэр ЦӀӀм ихудожественнӀэ
творческӀэ зӀхӀӀӀӀӀӀӀӀ, ащ ав-
тор зӀфӀӀӀхъафхэм мы аужырӀэ
илъӀсхэм шӀулаеу лоф дашӀагъ.

ТхӀӀӀӀӀӀӀӀ, общӀественнӀэ ыкӀи
кӀӀӀӀӀӀӀӀӀ лофшӀӀӀӀӀӀӀӀ ЦӀӀ
ИбрахымӀэ кызыхъугъӀӀӀ илӀӀ-
си 125-рӀэ зыщыхъугъӀӀӀм тильӀп-
кыӀгъухэр щызгъӀӀӀуазӀӀӀ сшӀо-
игъуагъ лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
мыпшыжыӀу ар зӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
лӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
гумӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
цыфӀӀу зӀрӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
бӀрчӀӀӀӀ, псӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
зӀр

Цыфым идунай зэхэшыхьэгъэ-зэхэшыхьыгуаеу ыкIи зэхэфыгуаеу цыт. Ащ зэрэпшIоигъоу ухэхьанышъ кызыгурыбгъэлоныр, зэхьокIыныгъэ горэхэр хэпшыхьанхэу уфехъэныр, о узыфэе лъагъом кытепщэным упылыныр зыфэдэ къэмыхьугъэ IофшIэн кIинэу пльытэ хьушт. Охьтэ кIэкIым кыклоцI, бжыхъэ огур гум кыгъэкIэу, а дунаир зауэрэ зэблэхьун ылъэкIышт.

Фэразэхэу агъэклотэжьи

Ащ тетэу кызыхьэкIырэр цыфым игупшысэхэм, изекIокIэ-шыкIэхэм, игулытэ зыкIожьыхэрэм, ахэм ягушIуагъо гъунэ илагъэп. ЗэрэхьурэмкIэ, пкIэнчъэ хьугъэп

мыш фэдизэу кыттегумэкIы-хьэхэрэм сэ скIуачIэкIэ къэзгъэхъэгъэ ахьщэ ястынышъ, згъэгушIонхэу зэгорэм сыхьугъэемэ бэу сигопэни, — егуп

ащ директорэу Сурэ фашIыгъагъ. ПэщакIэр икIэщакIоу къуаджэхэм адэт УПК-хэм ащы-зэхашъгъэгъэ пчыхьэзэхэхьэу «Уеджэным класэ илэп» зыфи-

Кавказым изаповедникэу къэкIырэ лъэпкхэу ыкIи псэушъхьэхэу макIэ хьугъэхэр зыщэгъэбгъорэ чIыплэм ежъ ышъхьэкIэ уцугъуиплэ шылагъ. Джащ фэд, хьисапымкIэ кIэлэегъаджэу ТэхьутэмькIэе гурыт еджаплэм Iоф шишIэ зэхьум, кIэлэеджакIохэр зекIо ыщэщтыгъэх. Къэлэ инхэу Москва, Ленинград, Волгоград, Ростов-на-Дону, Краснодар ащылагъэх, материал гъэшIэгъонхэр къаугъоигъагъэх.

шысэу уахьтэ къекIуштыгъ Сурэ иньбжыкIэгъум. Ари пшъашъэм кыдэхьугъ.

ОжубанэкIо Сурэ секретарэу IофшIэныр ригъэжъагъ, нэужым район методкабинетым иупчIэжъэгъоу Iоф ешIэ. Институтыр кызеуехым, ТэхьутэмькIэе районым пионерхэм я Унэу кыыщызэуахыгъэм идиректор ашы. Ар ТэхьутэмькIэе район гупчэм — къуаджэу ТэхьутэмькIэе дэтыгъ. Пшъашъэ ньбжыкIэм мыш дэжым Iэпэлэсэныгъэу хэлъыр кыыщылъэгъуагъ. Районыр ины, ублэплэ, гурыт имыкIурэ ыкIи гурыт еджаплэхэу 20-м нэсэу псэуплэхэм адэт, а пстэуми пионер организациехэр ялэх, IофшIэнэу цыIэр бэдэд. Зыфагъэзэгъэ IофшIанIэр пшъашъэ ньбжыкIэм ыгу рихьыгъ, IофшIэным фэчэфэу ышъхьэкIэ зыритыгъ, бэ темышIэу Iофхьэбзэ гъэшIэгъонхэм язэхэщэн-гъэцэ-кIэнхэм якIэщакIо хьугъэ. Сурэ шэн шлагъоу хэлъхэм ащыщ ымышIэрэм кIэупчIэныр, зэригъэшIэныр ыкIи ежъ ышIэхэрэмкIэ нэмыкIхэм адэгощэныр. «ЗэбгъашIэрэр шлагъэ, умышIэрэр IэкIыб» — а адыгэ гущылэжьи зыщигъэгупшэрэп.

Комсомол ыкIи пионер организациехэм ахэтхэу анахь дэгъоу сьд фэдэрэ Iофи зэшIозыхьхэрэм Сурэ апэ дэдэу ыналэ атыридзагъ. Ахэр IэпылэгъушIу хьуштых. Ащ тетэу IофшIэнхэр кызгъэкIэблагъэх. Советым щыщхэм чаныгъэ кызхагъафэу еджэплэ художественнэ самодеятельностхэм якъэгъэлъэгъонхэм, спартакиадэхэм язэхэщэнкIэ Iэпылэгъу афэхьуштыгъэх. Кавказым изаповедникэу къэкIырэ лъэпкхэу ыкIи псэушъхьэхэу макIэ хьугъэхэр зыщэгъэбгъорэ чIыплэм ежъ ышъхьэкIэ уцугъуиплэ шылагъ. Джащ фэд, хьисапымкIэ кIэлэегъаджэу ТэхьутэмькIэе гурыт еджаплэм Iоф шишIэ зэхьум, кIэлэеджакIохэр зекIо ыщэщтыгъэх. Къэлэ инхэу Москва, Ленинград, Волгоград, Ростов-на-Дону, Краснодар ащылагъэх, материал гъэшIэгъонхэр къаугъоигъагъэх.

Сэ сшъхьэкIэ 1970-рэ ильэсым Сурэ Iоф дэсшIэнэу синасып кыхьыгъ. А лъэхьаным ильэсий хьурэ ПсэйтIу еджаплэм завучэу сырилагъ. ТэхьутэмькIэе пчыхъэ гурыт еджаплэр кызызэуахыгъэу Iоф ышIэщтыгъ. 1973-рэ ильэсым

Iорэм ягуапэу Iоф зышIэрэ ньбжыкIэхэр хэлажъэщтыгъэх. Iофхьабзэу зэхашъхэрэм шIуагъэ кыатыштыгъ: еджэплэ пунктхэм япчъаги, ахэм ащеджэхэрэри нахьыбэ хьуштыгъэх. УПК-р кызыуахыгъэ нэбгырэ пчъагъэм нэужым апшъэрэ шIэныгъэхэр зэрагъэгъотыгъэх. ОжубанэкIомэ япшъашъэ джащ тетэу IэнэтIэ зэфэшъафхэр зэрихьагъэх.

Аужырэ ильэс 35-м Сурэ район профсоюз организацием пэщэныгъэ дызэрихьагъ — народнэ гъэсэныгъэм игъэло-рышIаплэ IофшIэнхэм япрофсоюз изэдэштэныгъэ Совет тхьамэтагъор дызэрихьагъ. Еджаплэхэм япрофсоюз организациехэм мэхъэнэ хьатэ арамьтэу, пэщэхэм ежъхэм адезыгъэштэщхэр тхьаматэу харагъэдзыхэу, аужым упчIэжъэгъуи ахэр амышIыхэу уахьтэ кыыхьэкIыгъ. Профсоюз Iофхэм зыкыагъэлэтыгъэным, цыфхэм яфедэхэр ыкIи яфитыныгъэхэр къэухьумэгъэнхэм афэгъэхьыгъэу Iофыгуабэ пшъашъэм зэшIуихыгъ. Районым икIэлэегъаджэбэмэ зычIэсыщтхэ ыкIи гъэмэфэ зыгъэлсэфыплэ унэхэр, чIыгу Iахьхэр къараригъэтыгъэх.

ИкIыгъэ IэшIэгъум ия 90-рэ ильэсхэр тыхэгъэгукIэ ильэс кIин дэдагъэх: демократ нэпчIхэм хэгъэгъу баишхоу щытыгъэ СССР-р зэхэгъэтакъуи, мэээ пчъагъэрэ кIэлэегъаджэмэ лэжъапкIэ къарамыты зэхьум, Сурэ профсоюзым хэт анахь чанхэр игъусэхэу псэолъапхьэхэр, гъомылапхьэхэр ыкIи нэмыкIхэр кIэлэегъаджэ унагъо-хэм къарарагъэтыштыгъэх.

Ипшъэрылпыбэм анэмькIэу, уахьтэр зэримакIэм емыллытыгъэу, пшъашъэм общественнэ IофшIэныбэ ыгъэцакIэу кырыкIуагъ: народнэ депутатхэм я ТэхьутэмькIэе къоджэ совет пчъагъэрэ идепутатыгъ, гъэсэныгъэмкIэ комисиим ипэщэгъ, ильэс 20-м ехьу район чIыплэ хэдзэкIо комисиим итхьамэтагъ, тхьамэтэ годзагъ. Сурэ «Урысые Федерацием народнэ гъэсэныгъэмкIэ иотлични-кыщIэр» иI, IофшIэным иветеран, иIофшIэгъу уахьтэ ильэс 58-рэ мэхьу. ЧIыплэ зэфэшъафхэм къарыкIыгъэхэу щытхэу ыкIи рэзэныгъэ тхьлэхэри кыфагъэ-шъошагъэх.

Изыгъэпсэфыгъо кызыссыми, ильэс 20-рэ Сурэ Iоф ышIэжьи, бэмьшIэу бзылфыгъэ чаным шIухьафтынхэр фэгъэлъагъохи, фэчэфхэу агъэклотэжьи. А фэло-фашIэм хэлэжъагъэх Iоф дэзышIагъэхэр, журналистхэр, къоджэ ыкIи район администрациехэм ялIыкIохэр.

ХьушIт Щэбан.

Сурэ еджаплэм зычIахьэм, ыгу рихьэу, анахь зыфэщэгъэу кыыхыгъэ предметыр хьисапыр ары. Ащ ренэу фэшъыпкъагъ, институтым зычIахьэм физикэ-хьисап факультетыр кыыхыгъ, кIэлэегъаджэ сэнэхьатыр зэригъэгъотыгъ.

икъоу теубытэгъэ лъэпсэ пытэхэр зэрамыдзыгъэхэр ары. Ащ пае ишIэныгъи, идунэе-епллыкIэхэри зэрифэшъуашэу ыгъэфедэхэу, иакъылрэ игупшысэхэмрэ зэдигъэлорышIэхэзэ, ежъ идунай цыфым зэригъа-фэмэ шлогъэ гъунэнчъ кыфа-хьыштыр. Джары мы Iофым епллыкIэу фырилэр ТэхьутэмькIэе щыпсэурэ ОжубанэкIо Сурэт (нахьыбэр СурэкIэ еджэх). ЩыIэныгъэм игъогу кIин зэфэшъафхэр кызызэпчыгъэх Сурэ, ау пэрыохъоу кыфэхьугъэхэр илэкIыбхэу, игухэлъхэр зыпкъ итхэу ильагъо рыкIуагъ.

Лымрэ шъузымрэ зэфагъэуцурэр яхабз

Ижьи-кIэ кыыщыкIэдзагъэу адыгэмэ унэгъошIэным мэхъанэшо ратыштыгъ. Гухэлъ шъхьалэу унагъом илагъэр — сабийхэм якъэгъэхьунрэ яплунрэ. Сабыйбэ зэрыс унагъохэм шъхьэкIэфэныгъэшхо афашыштыгъэ, агъэлъапщтыгъэх, аде-лэщтыгъэх. Адыгэ гущылэжьи бэ унагъом фэгъэхьыгъэхэу цыIэхэр: «Бын Iужьур гъэбэжъу», «Унагъо умышьоу къуаджэ ухьуштэп», «Хьульфыгъэм ылъапшъ, бзылфыгъэм ылапшъ», ахэм анэмькIхэри.

Къуаджэу ТэхьутэмькIэе ащыщхэу ОжубанэкIо Аюбэрэ Пщыщхьанрэ яунагъо унэгъо Iужьугъ, пстэумкIи нэбгыри 10 хьуштыгъэх. Зэшъхьэгъусэхэр чIыплэ колхозым щылажъэщтыгъэх, ясабийхэм анахьыжхэр зэрафэлъэкIэу нымрэ тымрэ адэлэпылэщтыгъэх, унэгъо хьызмэтыри агъэцакIэщтыгъэх. КIиныгъэ цылаклэр, ау унагъом исхэр, цыкIуи ины, зэфэгумэ-кIыжьиштыгъэх, унэгъо IофшIэнхэр афызэшIокIыштыгъэх. Щагури, унэ кIоцIхэри зэлыхыгъэхэу, ашхыштыри хьазырэу зэшъхьэгъусэхэр IофышIэ кыкIыжхэу ядэжъ кы-

ясабийхэм Iофэу адашлагъэр. Лъэхъэнэ кIиныгъэх зэо ильэсхэр, зекI Iломи хьунэу

IофшIэныр алэкIэ агъэцакIэ-щтыгъэ. Нэужым Iофхэр нахь къэхьылъагъэх: Хэгъэгъу зэо-шхор къежъагъ.

— КъэсэшIэжьи зэо ильэсхэр, — еIо Сурэ. — Зэо ужим зыфэдэ къэмыхьугъэ гъэблэ-шхо шылагъ. ЗэрэтфэлъэкIэу ны-тыхэм Iэпылэгъу тафэхьу-щтыгъэ: губгъом IофышIэ тыкIо-щтыгъ, мэзым курэжьи-екIэ пхъэ кытщыштыгъ, унэгъо хьызмэтхэри зетхьэщтыгъэх. Сьд фэдизэу кIиныгъэми, тыпсаоу а ильэсхэр кызызэтынэкIыгъэх.

гори къахэкIыгъэп. ЗыцIэ да-хэкIэ, щытхьукIэ рязыгъэуагъэ-мэ ащыщ Аюбэрэ Пщыщхьанрэ яплурэу Сури.

ЗэбгъашIэрэр Iэшлагъ, умышIэрэр IэкIыб

ИцIыкIугъом кыыщэгъэжъагъэу Сурэ ылъэгъуштыгъ нымрэ тымрэ яунагъо лъэшэу зэрэфэгумэ-кIыштыгъэхэр, ялфыгъэхэр нэ-

Еджаплэхэм япрофсоюз организациехэм мэхъэнэ хьатэ арамьтэу, пэщэхэм ежъхэм адезыгъэштэщхэр тхьаматэу харагъэдзыхэу, аужым упчIэжъэгъуи ахэр амышIыхэу уахьтэ кыыхьэкIыгъ. Профсоюз Iофхэм зыкыагъэлэтыгъэным, цыфхэм яфедэхэр ыкIи яфитыныгъэхэр къэухьумэгъэнхэм афэгъэхьыгъэу Iофыгуабэ пшъашъэм зэшIуихыгъ. Районым икIэлэегъаджэбэмэ зычIэсыщтхэ ыкIи гъэмэфэ зыгъэлсэфыплэ унэхэр, чIыгу Iахьхэр къараригъэтыгъэх.

IэкIу-IэкIузэ хэгъэгъури зыпкъ иуцожьыгъагъ. Ыныбжъ икъуи Сурэ еджаплэм зычIахьэм, ыгу

мыкIхэм ямышьаупсэхэу зэрапы-гыштыгъэм зэрэфэлажъэхэрэр. — Сянэ-сэтэхэу, сигупсэхэу

Сятэжъэу Хьаппыжъ зэ-
клалэм тхьдэжъэу пылыгъэр
бэ. Лпы лъагъу, пллэу шуам-
бгъоу, къарыушо илэу шытыгъ.
Тхьагъэпцлыгъ ыкли лушыгъ.
Къуаджэм дэсыгъэ клэлэ чан-
хэм апэ итэу пачьыхэм идзэ-
хэм атебанэщтыгъ. Шапсы-
гъэхэм зэхашэрэ хасэхэм къуа-
джэу Хьаджыкъотамэ иллыкълу
ахэлажъэщтыгъ.

Илъэсипшл пчъагъэм зэпы-
мыгъэ Кавказ заом кыыхъу-
хъэгъэ ыкли халпхъэгъэ Хьап-
пыжъ, ишъоогъу клэлэ лэа-
хъохэм афэдэу, псынклэгъэ,
лпыблэнагъ, гушхуагъэ.

...Сятэжъ иунагъо игъусэу
нахъ чыжъэу къушъхъэм ха-
хъэщтыгъэх, ащ зыцагъэбыллы-
щтыгъ. Аужырэ къуэуцплэу къа-
гъотыгъэр къэгъотыгуаеу шы-
тыгъ, ащ пае зыщыпсэунхэ
бгъагъэ цагъэуцугъагъ. Ау кы-
хэзгъэщынхэ кыыхэкылгъ, хымэ
хэгъэгъу кыикылгъэллыр ошлэ-
дэмышлэу къашъхъащыуагъ.

Джы ар Хьаппыжъ иджэ-
ныкъо машо кыдыклэрысэу
зыщыщыр, кыиздыкыларэ ыкли
зыдаклорэр кылуатэщтыгъэх.
Хы Шыуцлэ лушъом ылъэны-
къоклэ къеклы, ылъэпкыкылэ
урым. Кавказ къушъхъэхэм
азэпырыкынышъ, Пшызэ лушъо
шолпырым нэсынэу фай. Ом
изытет кыизылыхы, игъогу кы-
зэпиуыгъ.

Хьаппыжъи зыщыщыр ллым
филотагъ.

— Унэ пытэ дэгъу пшыгъэ,
— ылуагъ хьаклэм. — Уиунагъо
ина?

— Сэрырэ скъуищырэ. Ахэр
непэ исыхэп. Урысыдзэм ымы-
штэгъэ къуаджэу тилахыылхэр
зыдэсхэм клуагъэх, — кыи-
фиуатэзэ, ллым ланэм лэу те-
тыр кыфигъэклотагъ. — Шхэ,
тыгъуасэ пчэнитлэу къушъхъэм
кыышысыулыкылгъ.

— лшлу, лы дэгъу. Шхы-
ныр къэзыгъэбаирэ халъхъэ гор-
рэхэр хэлпых, ау синэлуасэхэп,
— ышхырэм кыыщытхъугъ хьа-
клэр. Нэужым зиппыхъагъ,
дэпкыым пылэгъэ лальмэккым
лэ фишлызэ, бысымым къеуп-
чыгъ:

— Мор сыд лальмэкъа,
къушъхъэчлэхэм ащ фэдэ ялэу
слъэгъугъэл.

— Ар къонтхъ. Заом кыыхэ-
кылгъ.

— Сеплымэ хъушта?

— Еплъ, зи ащ шъэф хэлъэл,
— ылуи, Хьаппыжъ лальмэккыр
кыпыхи, хьаклэм кыфищэигъ.

Зэригъэшлагъорэр кыыхэщэу
адрэм кылуагъ:

— Мыщ дышъэм ыкли ты-
жыным хэшлыкылгъэ пкыгъо-
хэр илых!

— Сэшлэ, — ылуагъ Хьап-
пыжъ. — Заор зэгорэм уцу-
жында? Мыхэр солдатхэм кыи-
зытырахыгъэ цыфхэр кыыхэкы-
хэмэ, ястыжыыщтых.

— Заом рыкълотыр къэшлэ-
гуае, — кыриложыгъ хьаклэм.
— Къушъхъэчлэхэм ащыщэу
зы нэбгыри къэмынэфэклэ заор
зэпимыгъэунэу ело пачьыхэм.

Арэуштэу зэрэщытыр хьаклэм
нахъ мыдэу ежымыи ешлэ.
Урысыпшым цыфыр ихъой, ла-
шэм щыклэрэп. Шапсыгъэхэр
мазэ къэс нахъ маклэ мэхъух.
Джы зэклэ, бзылфыгъэхэри,
клэлэ лэахъохэри, мэзаох. лаль-
мэкъэу дышъэхэр зэрылхэ-
ри клэлэ нахыжъэу Нэгый ары
къэзыхыгъэр. Илъэс 15 клалэм
ыныбжыыр.

***

Къонтхъыр кыизэралэкълхъа-
гъэр Хьаппыжъ хьаклэм кыфи-
лотагъ.

...

Пачьыхъадзэхэм ащыщ Хьа-
джыкъотамэ кыизэрэклуалэрэм
икъэбар кыиздыкылгъэр гъунэгъу
къуаджэр ары. Ар къаухъу-
рэигъэу топхэмклэ зэпымыоу
кыизэрэдаохэрэр чылэм шъэфэу
къыдагъэкылгъэллым кырилуагъ.
Нахыжъхэр лэпылэгъуклэ кыи-
зэрэщыгугъыхэрэр кыыхигъэ-
щыгъ.

Хьаппыжъ шыудзэ гузэжъо-
гъоу кыиугъои ытлупщыгъ. Ахэр
чылэр къэзыухъурэигъэхэм

лпыжъ лальмэкъэу дышъэр
зэрызыр зэрэтыгъугъэр ыгу къэ-
кыжыи къэс адыгэхэр хьаклэм
зэрэпэгъокыхэрэм емыгупшы-
сэн ылъэкыштыгъэп. «Гъэшлэ-
гъоныба, непэ лашэклэ узэпэ-
гъокынышъ, упсэ хэтыфэклэ
цыфым уезэон плъэкыштыгъ. Ау
неуш ар уиунэ кызыкълэу
уихъаклэ, ыгу хэбгъэкыи хъу-
штэп. Адыгэхэм зэкълэми цы-
хъэ афашлы, ежъхэм ащыщ
закъохэр арэп. Дахэу къадэгъу-

гъэхэу къэкълэжыхъэхэу шон-
чэо макъэхэр къэлугъэх. «Джы-
ри зыгорэм лэпылэгъу ишыклэ-
гъэнкли мэхъу» ылуагъ Хьап-
пыжъ, иклалэхэр клонхъэп,
хъурэр кыизэрагъэшлэнэу ытлуп-
щыгъэх. Къушъхъэ лъагъу зы-
дэклэягъэхэм ыбгъуклэ нахъ
лхъанчэу кыиготым ышыгу
цыф куп тетэу альэгъугъ, ахэм
апашъхъэ нэбгыритлэу чыгум
телыгъ.

Къэбарыр ятэ нагъэсыжыи,

щтыри ышлэщтыри ымышлэу
тлэклурэ щытыгъ. Етланэ За-
урбэч зыфигъази рилуагъ:

— Заурбэч, кыисэдэлэ. Ощ
нахы сынахыжъ, сыкыизэрэ-
олъэлурэр кыисфашл: гъэрэу
къэууытыгъэхэр сэ кыисэтых.
Зым сэ сичлыфэшхо телъ.

«Хьаклэр», зэрэгумэкыларэ
кыыхэщэу, Заурбэч ынэгъу клэлэ
пылхъэщтыгъ. «Мыщ зэуи ты-
кыышымыхъоу тиукыштыгъ, —
егупшысэщтыгъ ар, — ау Хьап-
пыжъ ар фэшлэщтэп».

— Арэу щытмэ, штэх, осэ-
тых. Уикъэрар кыизэрэхъэу
адэзеклы, — кылуагъ Заур-
бэч.

Хьаппыжъ ыкълэхэмрэ къа-
уытыгъэхэмрэ игъусэхэу къе-
жъэжыыхи, сыхъатитло фэдизэ
къэкълэягъэхэу псыхъоу Пшышъо
дэжъ загъэпсэфынэу кыышы-
уцугъэх. Шапсыгъэхэм шхынэу
зыдагыгъыгъэр къашты, лэхыхэу
агощыгъ, зэклэ зэдэшхэнхэу
тлысыгъэх.

— лальмэкъэу дышъэ зэры-
лыр зэрэхъыгъэмклэ кыисфэ-
гъэгъу, — зыкыыфигъэзагъ гъэ-
рым Хьаппыжъ. — Дышъэм
щыщ сэ зи сштагъэп, зэрэщы-
тэу казнэм естыгъ. Сэ сйофи-
цер, ау зы нэбгыри сыукылгъэп.
Мыхъунэу сызэрэзеклуагъэр си-
командирхэм кыисфагъэуцугъэ
пшъэрылэу щытыгъ.

— Шпион ухъуным уипшъэ-
рылъ бгъэцэкълэныр къекла? —
еупчыгъ ащ Хьаппыжъ.

— Ащ къэбарэу чылэм дэ-
лыр кыизэбгъэшлэныр къеклы,
сэрклэ ар пшъэрылъ мэхъу,
— кыриложыгъ «хьаклэм».

Хьаппыжъ зи кымылоу,
егупшысэу тлэклурэ щытыгъ.
Етлани зы упчлэ ритыгъ урымы-
лым:

— Тэ тшлэрэм, тыкыизэрэ-
шъозэжыырым сыда адэ узэ-
реджэрэ? Тыхъунклакълу ты-
кышъутебэнагъэу ара, хъау-
ми, шъуикомандирхэм зэралоу,
тыулакълу тыкышъуышхыагъэу
ара?

— Хъау, арэуштэу сфэлэ-
штэп. Шъхъэкълэфагыи кыпфэ-
сэшлы. Шъо къэшъуухъумэрэр
шъуишъхъафитыныгъ. Шъуичыгу.
Сишъыпкъэу къэсэлэ.

Офицерым ащ нахыбэ кыло-
жыгъэп, Хьаппыжъи нахыбэ-
рэ еупчыжыгъэп. Зыми зи
кымылоу шхэныр аухыгъ. Хьап-
пыжърэ ыкълэуищырэ къэтэджи-
хи, яшхэм яшэсыжыыхи, къушъ-
хъэ къогъум къохъажыгъэх.

Офицеритлур етлани бэрэ шы-
сыгъэх, Хьаппыжъ кыизэрэдэ-
зеклуагъэм егупшысэщтыгъэх...

КИАКЫХЪУ Мэдин.

Хэутыным

кыифэзгъэхъазырыгъэр

ШЪАУКЪО Аслъангващ.

акылбклэ кыикынхэшъ, атебэ-
нэнхэу унашъо ашлыгъ. Ежъ
Хьаппыжъ ыкълэ игъусэу лэшэ
тлуритлэу алыгъэу Хьаджыкъо-
тамэ екълэлэрэ лъэсгъогу
ыбгъуклэ щыт къушъхъэхэм за-
цагъэбыллыгъ.

Мэфэ ныкълэрэ кушъхъэ къо-
гъум къосыгъэх. Хьаппыжъ
еджэнджэшы фежъэгъагъ пыир
кыизэрыкълотт гъогур тэрзэу
кыыхимыхыгъэу. Ащ тефэу
Нэгые макъэ кыгъэлугъ, шлэхэу
шыу зэтес гори къэлъэгъуагъ.
Ащ ыуж дзэклэлхэр итыгъэх,
лальмэкъ инхэр акылбхэм ары-
лыгъэх. Нэбгырэ 27-рэ хъу-
хэрэм ауж джыри зы шыу
итыгъ, ар урыс офицер горагъ.

Кыизэрэблагъэхэу, апэрэ
огъумклэ Хьаппыжъ офицерыр
кыиригъэфэхыгъ. Ыужым рагъэ-
кылгъэ щэхэри хъаулые хъугъэ-
хэп. Пащэ зимылэу къэнэгъэ
дзэклэлхэм ашлэщтыр ашлэщты-
гъэп, къушъхъэчлэхэр кыизди-
укыларэ чыплэхэр къагурыло-
щтыгъэп.

Ятэрэ ыкълэрэ псынклэу
ячылплэ зэблахъуи, етлани нэб-
гырэ тлуритлэу хагъэфагъ. Ад-
рэхэм, гүлэгъуклэ зызыпырагъа-
зи, клалэжыгъ, джы уакълэпы-
оныр нахъ псынклэгъ. Шлэхэу
шхончыо макъэхэр зэпыужыы-
гъэх.

Къушъхъэм къехыхи лъэсгъо-
гум кызытехъажыхэм лэшитлэу
клэу, щэхэр бэу къагъотыгъэх.
Шъо лальмэкъэу Хьаппыжъ
ынэ кыпэкълэфагъэр кызыдиш-
тэнэу клалэм рилуагъ.

Чылэм кыизэсыжыыхэм лаль-
мэккыр дышъэрэ тыжынырэкклэ
зэрэушъагъэр Нэгые ятэ ри-
луагъ. Ау ар агъэбыллыгъэп,
кыихэрэм зэрилъэгъунэу он-
джэккым дэжъ пашлагъ.

***

Къушъхъэчлэхэр жъэу къэ-
тэджих. Хьаппыжъ пчэдыжъ
нэфмышым къэушыгъ. Хьаклэр
унэм исыгъэп. «Зитхъакыинэу
псыхъо цыкълум клуагъэмэ»
ылуи, ежыри икылгъ, ау хьаклэр
зыми шилъэгъугъэп. Джащ
фэдэу лальмэккыри нэужым
ылъэгъужыгъэп. Цлэцлэгъэ, ау
ыгу къеуагъэп. Нэужым Хьап-

щылэрэм яшъэфи янафи ралотэн
альэкыштыгъ. Дунаир мамырмэ,
ащ фэдэу узекломи хъун, ау
заор клэ зыхъуклэ, ар тэрэз
хъурэп».

Бэмышлэу Пшызэ лушъо кыи-
кылгъэ клалэу Хьаджыкъотамэ
щылагъэм кылотэгъэгъэ къэ-
барыри щыгъупшэрэп. Гъогур-
ыкълэ горэ адыгэ чылэхэр
кыикълхъээз, шхыни, щыгъы-
ни бэу ыугъоигъагъ. Зылухъэрэ
унагъохэм агъашхэщтыгъ, зы-
рагъэгъэпсэфыштыгъ, чылэр
кыидзэыкълухъан цыфи рагъэ-
гъусэщтыгъ. Ыужыкклэ цыфхэм
къашлэжыгъагъ ар сэдэкъэхэдз
щыгъын зыщыгъ урыс офице-
рэу зэрэщытыгъэр.

«Ащ фэдэнкли мэхъуба тэ
тихъаклагъэри? Хэтэ ар зы-
щыщ шыпккэр зышлэрэр?
Урымынклы хъун, ау ыгу шлои.
Е ари зищыгъын зэблэзыхъугъэ
къумалхэм ащыщ.

***

Аужырэ илъэсхэм Хьап-
пыжъ игупсэхэу ыкли илахыыл-
хэу бэ заом хэклэдагъэр. Чы-
лэм къыдаохэзэ аулыкылгъэхэм
ишъхъэгъусэу Нагъо ащыщ, янэ-
ятэхэри урыс дзэклэлхэм алэ-
кълэдагъэх. Тхъэм ишыкурклэ,
ыкълэуищ псаоу къэнагъ, Нэгые
— анахыжъ, Алкъэс — гу-
рыт, Къулэжъ — анахыкклэ.
Ахэр лпы хъугъэх, щыри заом
зылухъэхэкклэ ятэ лэпылэгъушлоу
илэх.

Мафэ горэм ахэр игъусэ-
хэу Хьаппыжъ гъогур чыжъэ
кыикълугъэу, Ыпшъэрэ Лэу къуа-
джэм къэсыжыгъэхэу убых
зэшхэм рагъэблэгъагъэх. Ахэм
ялахыыл цыфхэр урысхэм гъэ-
рэу ауытыгъэхэу алыгыгъэх,
шъхъафит зэралыжыыштыхэм
ыуж итыгъэх.

Шапсыгъэхэм цыфэу къа-
лэлэурэм зыфаер фашлэныр
япшъэрылъ шъхъалэу алытэ.
Зэхэгущылэжыыхи, убых уна-
гъом илахыыл цыфхэр чылэр
къэзыдыжыагъэхэм кыизэра-
тырахыжыыштыхэм еусагъэх.
Гъэры ашлыгъэхэр зэкклэ чыплэ
зэжъоу зэрыфагъэхэм кыра-
щыжыгъэх, ежъхэри зэкклэ
псэугъэх. Гъогур кыитехъажы-

зэхэтхэу цыфхэм ахэхъагъэх.

— Сыда къэхъугъэр? —
еупчыгъ Хьаппыжъ нахыжъэу
ахэт хъулыфыгъэм.

— Марыба къэхъугъэр —
джаурхэр къэтыубытыгъэх. Чэщ-
мэфищэ дгъашхэхэу кыитхэ-
сыгъэх, ежъхэр шпионхэу кыи-
члэкылгъэх. Тлурэ зэолых. Урыс
дзэклэлэу тэ кыиткъохъагъэм
ахэр кышлэжыгъэх. Мыхэм
клалэжыынэу фэагъэх. Мычы-
жъэу ялашэхэр цагъэбыллыгъэ-
хэти, псынклэу а чыплэм нэ-
сыхи, оныр кыиддырагъэжъагъ.

Ллитлур зэдэгущылэфэхэкклэ,
къауытыгъэхэм анэгухэр егъэ-
зыхыгъэхэу, алэхэр ашъхъэпхэ-
тыкуклэ цагъэхэу щылыгъэх.
Хьаппыжъ кыидэгущылэщтыгъэ
Заурбэч ахэр кыыгъэтэджихи,
зыкыызафагъазэм, Хьаппыжъ
«ихъаклэу» зызгъэбыллыжыгъа-
гъэр кышлэжыгъ.

— Дышъэ зэрылъ лальмэккыр
тыдэ щыла? — благъэу екълэ-
ли, ллым еупчыгъ. Адрэми
Хьаппыжъ кышлэжыгъыгъ ыкли
ошлэ-дэмышлэу къэлэгулгъ:

— Мыхэм салыхыжъ сыныб-
джэгъуи сигъусэу.

Ащ фэдэ нэпэнчъэгъэ зекълэ-
клэм емысэгъэ Хьаппыжъ ыло-

◆ ЦЫФЫМРЭ ГЪАШІЭМРЭ

Хэшх Шыхьамызэ фэгүшлэх

ТелефонкІэ къатыгъ. Шапсыгъэ къуаджэу Хьаджы-къо шапІугъэ Хэшх Шыхьамызэ ыныбжъ ильэс 90-рэ зэрэхуыгъэм фэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр «Адыгэ макъэм» къызыщыхэтэутихэм ыуж тигъэзетеджэхэу телефон-кІэ къытфытеуагъэхэм, редакцием къэкІуагъэхэм яеплъыкІэхэр тшІогъэшІэгъоных.

— Хэшх Шыхьамызэ Шын-джые сыщыригъэджагъ, дирек-торэу тилагъ, — къытилуагъ къо-джэ Советым итхьаматэу, партий-нэ ІофышІэу шытыгъэ Емтілль Рэмэзанэ. — Шыхьамызэ теле-

фонкІэ сыфытеон слъэкІыгъэп, мы мафэхэм зыщыпсэурэр сшІэ-рэл. Гъэзетэу «Адыгэ макъэмкІэ» Хэшх Шыхьамызэ сыфэгүшлэ сшІоигъу. КІэлэегъаджэу, дирек-торэу зэрэтилагъэр шІукІэ сыгу къэкІыжъых. Цыф дэгъоу, гъэ-сагъэу зэрэщытым фэшІ къуа-джэм шагъэлаплэщтыгъ. Адыга-гъэу зэрихьэрэр щысэшІу тфэ-хуыцтыгъ.

Щынджые къоджэ псэупІэм ипащэу Пратэкъо Муслим къы-зэрэтилуагъэу, Хэшх Шыхьамы-

зэ фэгүшлэ зышІоигъор макІап. Тэхьутэмыкъое районым щыщ-хэри къыкІэупчІэх, итефон е ипсэупІэ зэрагъашІэ ашІоигъу.

— Тикъуаджэ дэхэм ацІэкІэ Хэшх Шыхьамызэ сыфэгүшлэ, — ело Пратэкъо Муслим. — ГъэшІэ дахэ ащ къыкІугъ. Инасып зы-дильэгъужьзэ, бэрэ къытхэты-нэу фэтэлэ. Типчыхъэзэхьэхэм, мэфэкІхэм Хэшх Шыхьамызэ ыцІэ къащетэлэ, щысэ тетэхы. Ар пэщэ дэгъоу, культурэм ило-фышІэ шьыпкъэу шытыгъ.

Опсэу, тильаплэу Шыхьамыз. Тхьэм нарт бэгъашІэ ышІыцтхэм ащыц ухьунэу пфэтэлэ.

◆ ГАНДБОЛ. СУПЕРЛИГЭР

«Адыифыр» неущ ешІэщт

Мыекъуапэ игандбол бзылфы-гъэ командэу «Адыифыр» 2014 — 2015-рэ ильэс ешІэгъоу супер-лигэм щыкІорэм хэлажъэ. Щылэ мазэм и 29-м я 15-рэ зэлукІэгъухэр командэхэм яІэщтых.

«Адыифым» иешІахэу Виктория Са-марская, Анастасия Черномуровам, Ми-лица Грбавчевич, нэмыкІхэм гуцылэгъу та-фэхуыгъ. Мы ильэс зэнэкьокъум «Адыифым» теклоныгъэр зыкІи къызэрэдимыхыгъэм ти-спортсменкэхэр зэригъэгумэкІхэрэр къы-талуагъ.

Ухьумэн Іофыгъохэр ешІаплэм нахьышІоу шагъэацІэхэ зыхьукІэ «Адыифым» текло-ныгъэр къыдихын ылъэкІыщтэу зыпъытэрэ-мэ адетэгъаштэ, ау уапэкІэ узэрилыщтым, къэлапчъэм Іэгъуаор зэрэдбдзэщтым узэрэ-пылбыщт шІыкІэм имэхъани цыкІоп. Анаста-сия Черномуровар ыпэкІэ зильыкІэ къогъу-пэм исэмэгубгъу щешІэ. Псынклэу ар мэгъу-

пшысэ, щынэрэл, банэзэ къэлапчъэм дэо. Тикомандэ хэтмэ ябгъапшэмэ, зэкІэми ана-хьыбэрэ хьагъэм Іэгъуаор ридзагъ.

— Сэр-сэрэу зысэгъэмысэжъы, нахь дэ-гъоу сешІэн, къэлапчъэм нахьыбэрэ Іэ-гъуаор дэсидзэн фае, — къытилуагъ Анаста-сия Черномуровам. — «Адыифым» иешІахэу Виктория Самарская, Анастасия Черномуровамрэ.

зэлукІэгъухэм къащызгъэлъэгъон слъэкІыщт. Къэлэпчъэлутэу Виктория Самарская иеплъыкІэхэри тшІогъэшІэгъоных. Ащ къызэ-рэтилуагъэу, къэлэпчъэлутым ешІаплэм хэу-кьоныгъэу щышІырэр псынклэу зэнэкьокъум къыщэлабгъо.

— Нахьыбэрэ Іэгъуаор къэсыубыты, зэкІэ-сидзэжъы хьугъэ, ау теклоныгъэр къыдэтхы-гъэгоп, — игупшысэхэм ташегъэгъуазэ Вик-тория Самарская. — Ставрополь икомандэ ешІэгъур къышІотхыным зыфэтэгъэхьызыры.

Щылэ мазэм и 29-м пчыхъэм сыхьатыр 5-м Мыекъуапэ щаублэщт ешІэгъур ары В. Самарская кызытегушылэрэр. «Адыи-фыр» «Ставропольем» ІукІэщт. Теклоныгъэр тикомандэ къызыдихыкІэ, аужырэ чыплэр къыбгынэщт. «Адыифым» итренер шьхьалэу, Урысыем изаслуженнэ тренерэу Анатолий Скоробогатовым зэрилытэрэмкІэ, тикоман-дэ ныбжьыкІэу хэтыр бэ, опыт ялэп. Арэу цытми, «Адыифым» иешІахэу зэблехъу, ти-гъэгүшІон ылъэкІыщт. Спортыр зикІасэхэр зэлукІэгъум еплыхнхэу зэхэщакІохэм къы-рагъэблабгъэх.

Сурэтым итхэр: Виктория Самарскаямрэ Анастасия Черномуровамрэ.

◆ ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

Къырым икомандэхэр щешІэщтхэп

Урысыем футболымкІэ ипрофессиональнэ лигэ (ПФЛ) изичэзыу зэхэсыгъо Москва щыкІуагъ. Мые-къопэ футбол клубэу «Зэкьошныгъэм» идиректор шьхьалэу, ПФЛ-м и Совет хэтэу Натхьо Адамэ зэхэ-хьэм хэлэжъагъ.

— ЗэлукІэм мэхьэнэ хэхыгъэ илагъ, — къелуатэ гуцылэгъу ты-зыфэхуыгъэ Натхьо Адам. — Урысыем футболымкІэ и Союз ипрезидентэу Николай Толстых зэфэхьысыжъхэр къышыгъэх. Гъатхэм футбол ешІэгъухэр Уры-сыем зэрэщыкІощтхэм иеплъы-кІэхэр къырилолабгъэх.

— Зэнэкьокъур зыщызэ-хашэрэ уахьтэр зэблахьу-щтэу тагъэгугъэ. Ащ игъэ-кІотыгъэу тегушылагъэхэ?

— Пэшлорыгъэшэу къызэралуа-гъэмкІэ, 2018-рэ ильэсым нэс Премьер-лигэм ыкІи апэрэ купым ащешІэхэрэ командэхэм, джырэ уахьтэм фэдэу, зэнэкьокъур бжы-хэм аублэщт, гъатхэм аухыщт. Ятлонэрэ купым хэт командэхэм зэнэкьокъур гъатхэм аублэзэ бжыхьэм аухын альэкІыщт, ау ащ фэдэ фитыныгъэ аратыным фэшІ шьолъырхэм игъэкІотыгъэу Іофыр къащамылэты, унэшъо хэхы-гъэхэр ащырамыхуьхэхэ хьуцтэп.

— Адам, еплъыкІэу о уилэр къыталолабэ.

— Зы ильэсым къыкІоцІ зэ-нэкьокъур зэхэщэныр тэрыкІэ нахьышІу, тифутбол хэхьоныгъэ-хэр ышІыцтых.

— Купэу «Къыблэм» иІо-фыгъохэр зэрэлыкІо-тэщтхэм, Къырым ико-мандэхэм къарыкІощтым сыда къепІолІэщтыр?

— Европэм ифутбол дунэе организациеу УЕФА-м иунашъо дгъэцэкІэн фаеу зэлукІэм ща-ллытагъ. Къырым икомандэхэр «Къыблэм» хагъэкІыжъыгъэх. Ахэр шьхьафэу Къырым щызэ-дешІэщтых, зэхэщэн Іофыгъохэм-кІэ УЕФА-р Іапылэгъу къафэхьу-нэу къегъэгугъэх.

— ЗэрэхьурэмкІэ, ТСК Симферополь, «Жемчу-жина» Ялта, СКЧФ Сева-стополь купэу «Къыблэм» хэтыжъыххэп.

— Ары. Ащ пае къэтымы-гъанэу «Къыблэм» тыщешІэщт. Финалым тыхэфэным тыфэбэ-нэщт.

— «Зэкьошныгъэм» иІофхэр шІэхэу нахьышІу хьунхэу тэгугъэ.

— Мэфэ заулэкІэ командэр тыугъоижъыщт, футболистхэм яухьазырыныгъэ тылпыплэщт. Спортыр зикІасэхэу къытфэгүмэ-кІхэрэр дгъэгүшІохэ тшІоигъу.

— Шьунгүхэлхэр къы-жудэхьунхэу шьуфэтгІо.

— Тхьауегъэпсэу.

Зэхэзыщакъгъэр ыкІи къыдззы-гъэкІырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-къэгъухэм адырІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жьугъэм иамал-хэмкІэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкІыжъ зы-хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтын-хэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплэ гъэлоры-шІапл, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкІэмкІи пчъагъэр

4015

Индексхэр

52161

52162

Зак. 141

Хэутыным узшыкІэтхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкІэтхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шьхьалэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шьхьалэм иапэрэ гуадзэр

МэщІэкъо Саид

Редактор шьхьалэм игуадзэр — пшъэдэкІыжъ зыхьырэ секретары
Хьурмэ Хьусен